

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Palko

Analiza uspešnosti operacij EU in OZN v DR Kongo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Palko

Mentorica: doc. Maja Garb

Analiza uspešnosti operacij EU in OZN v DR Kongo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Analiza uspešnosti operacij EU in OZN v DR Kongo

Diplomsko delo proučuje uspešnost mirovnih operacij Evropske unije (EU) in Organizacije združenih narodov (OZN) na območju Demokratične republike (DR) Kongo. Uspešnost ali neuspešnost je ocenjena na podlagi zastavljenih Pushkinih kriterijev: izpolnitev mandata, omejitev nasilja, število nasilnih smrti, beguncev in NRO (notranje razseljene osebe), razširitev konflikta ter vrnitev k vojni. Prva mirovna operacija se je končala z delno uspešnostjo, tri so bile uspešne, medtem ko tri še vedno potekajo. Ena izmed njih je trenutno delno uspešna in dve neuspešni. Operacije so uspele omejiti nasilje le na ožjem področju svojega delovanja medtem ko spopadi neprenehoma še vedno potekajo na vzhodu in severovzhodu države, kar se odraža v velikem številu NRO, beguncev in nasilnih smrti. Konflikt se v večini operacij ni razširil na druga območja in v nobeni operaciji se ni ponovno vzpostavilo vojno stanje. Na uspeh mirovnih operacij so vplivali predanost članov, zunanja podpora, uspešna diplomacija, soglasje in sodelovanje vojskujočih se strani z misijo, zavzetost sprtih strani za rešitev konflikta po mirni poti ter čas trajanja misije. Na uspešnost ali neuspešnost v operacijah pa niso vplivali vključenosti večjih sil in regionalnih organizacij, relativna vojaška moč, tip misije, zmogljivosti za vsiljevanje miru in označevanje konflikta kot etničnega.

Ključne besede: mirovne operacije, Demokratična republika Kongo, EU, OZN.

Analaysis of EU and UN operations in DR Congo

Thesis analyses success of peacekeeping operations of EU (European union) and UN (United nations) in DR Congo. The success or failure is based on Pushkina set of criteria which are: fulfillment of its mandate, limiting violent conflicts, number of violent deaths, refugees and IDPs (internal displaced persons), spread of conflict and return to war. The first peacekeeping operation was partial success, three of them were successful, while three are still ongoing. One of them is by now partial successful and the other two are failure. Operations managed to limit violence but only in certain areas, because the fighting still continues in the east and northeast of the country, resulting in a large number of IDP's, refugees and violent deaths. The conflict in most of operations did not spread to other areas and in none the country return to war. The success of peacekeeping operation depends on the commitment of members, external support, effective diplomacy, consensus of belligerent parties to the mission, commitment of warring parties to non-violent means and duration of mission's deployment. The success or failure does not depend on involment of major powers and regional organizations, relative military strength, type of mission, mission's enforcement capabilities and characterization of conflict as ethnic.

Key words: peacekeeping operations, the Democratic Republic of Congo, EU, UN.

KAZALO

SEZNAM SLIK IN TABEL	6
SEZNAM KRATIC.....	7
1 UVOD	8
2 METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR	8
2.1 OPREDELITEV PREDMETA IN CILJEV PROUČEVANJA	8
2.2 METODE PROUČEVANJA.....	9
2.3 HIPOTEZA.....	9
3 NARAVNO IN DRUŽBENO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI DR KONGA	10
4 MIROVNE OPERACIJE V DR KONGO.....	12
4.1 MIROVNI OPERACIJI OZN V DR KONGO	12
4.1.1 ONUC – United Nations Operation in the Congo	12
4.1.1.1 Ozadje operacije ONUC	13
4.1.1.2 Mandat operacije ONUC.....	13
4.1.1.3 Uresničevanje mandata ONUC	14
4.1.2 MONUC	15
4.1.2.1 Ozadje operacije MONUC.....	15
4.1.2.2 Mandat MONUC	16
4.1.2.3 Uresničevanje mandata MONUC.....	17
4.2 MIROVNE OPERACIJE EU V DR KONGO	20
4.2.1 ARTEMIS	21
4.2.1.1 Ozadje operacije	21
4.2.1.2 Mandat operacije ARTEMIS	21
4.2.1.3 Uresničevanje mandata ARTEMIS	22
4.2.2 EUPOL Kinšasa.....	22
4.2.2.1 Ozadje operacije EUPOL Kinšasa	23
4.2.2.2 Mandat EUPOL Kinšasa.....	23
4.2.2.3 Uresničevanje mandata EUPOL Kinšasa	23

4.2.3	EUSEC RD Kongo	24
4.2.3.1	Mandat EUSEC RD Kongo	24
4.2.3.2	Uresničevanje mandata EUSEC RD Kongo	24
4.2.4	EUPOL RD Kongo	26
4.2.4.1	Mandat EUPOL RD Kongo	26
4.2.4.2	Uresničevanje mandata EUPOL RD Kongo	26
4.2.5	EUFOR RD Kongo	27
4.2.5.1	Mandat EUFOR RD Kongo	27
4.2.5.2	Uresničevanje mandata EUFOR RD Kongo	27
5	ANALIZA USPEŠNOSTI MIROVNIH OPERACIJ	28
6	KRITERIJI USPEHA	32
7	SKLEP	39
8	LITERATURA	42

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 3.1: Zemljevid DR Kongo	10
Tabela 5.1: Število beguncev, NRO ter repatriiranih v DR Kongo	30
Tabela 5.2: Primerjava misij glede na uspeh.....	31
Tabela 6.1: Vpliv časa na uspešnost misije	37
Tabela 6.2: Povezava tipa misije z uspehom.....	37
Tabela 6.3: Relevantnost hipotez za uspeh mirovnih operacij	39

SEZNAM KRATIC

ARTEMIS	European Union military mission in the Democratic republic of the Congo (Vojaška misija Evropske unije v Demokratični republiki Kongo)
EU	Evropska unija
EUFOR RD KONGO	European Union military mission in the Democratic republic of the Congo (Vojaška operacija Evropske unije v Demokratični republiki Kongo)
EUPOL KINŠASA	European Union police mission in the Democratic republic of the Congo (Polijska misija Evropske unije v Demokratični republiki Kongo)
EUPOL RD KONGO	European Union mission for security sector reform in the Democratic republic of the Congo (Misija Evropske unije za reformo varnostnega sektorja v Demokratični republiki Kongo)
EUSEC RD KONGO	European Union mission to provide advice and assistance to security sector reform in the Democratic republic of the Congo (Misija Evropske unije za reformo varnostnega sektorja v Demokratični republiki Kongo)
FARDC	Forces Armees de la Republique Democratique du Congo (Oborožene sile Demokratične republike Kongo)
MONUC	Mission des Unies en Republique Democratique du Congo (Misija Združenih narodov v Demokratični republiki Kongo)
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization mission in the democratic Republic of the Congo (Stabilizacijska misija Združenih narodov v Demokratični republiki Kongo)
NRO	Notranje razseljene osebe
ONUC	United Nations Operation in the Congo (Misija Združenih narodov v Kongu)
OZN	Organizacija združenih narodov
SZVP	Skupna zunanja in varnostna politika
UL OZN	Ustanovna listina Združenih narodov
VS	Varnostni svet
ZDA	Združene države Amerike

1 UVOD

DR Kongo je država z vlado, ki nima nadzora nad celotnim ozemljem države. Sestavlja jo narod, ki je vključen v še vedno trajajoče spopade med različnimi milicami, ki potekajo zaradi ozemlja in naravnih virov s podporo tujih držav. Je država, ki se da v velikosti primerjati z območjem zahodne Evrope. V njej najdemo več kot milijon NRO in več sto tisoč beguncev, ki so bili prisiljeni oditi v druge države. Prebivalci na vzhodu in severovzhodu države se dnevno soočajo z revščino, napadi, ropanji in posilstvi. V njej najdemo veliko nedelujočih institucij, kot so sodstvo, policija, vojska, šole in bolnišnice. V državi, ki je bila zaznamovana s strani evropskih kolonizatorjk, se mednarodna skupnost trudi vzpostaviti red z mirovnimi operacijami, ki so se začele z mirovno operacijo OZN ONUC leta 1960 ter nadaljevale z operacijami OZN MONUC, ki se je leta 2010 preimenovala v MONUSCO, ter operacijami EU: ARTEMIS, EUFOR RD Kongo, EUSEC RD Kongo, EUPOL Kinšasa ter EUPOL RD Kongo. Znotraj težkih okoliščin se EU in OZN trudijo z vojaškimi ter civilnimi operacijami vzpostaviti red, mir, demokracijo in vladavino prava. Zagotovitev reda v državi je pomembno, saj nemir na tako velikem področju ogroža celotno regijo in vseh 9 sosednjih držav. V diplomski nalogi bom preverila, kako uspešne so bile operacije do sedaj in kaj je vplivalo na njihovo uspešnost ali neuspešnost.

2 METODOLOŠKO – HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 OPREDELITEV PREDMETA IN CILJEV PROUČEVANJA

Predmet proučevanja diplomske naloge so misije EU in OZN, ki so se v DR Kongo odvijale od leta 1960 pa vse do danes. Proučila bom, v kolikšni meri so bile te operacije uspešne ali neuspešne. Kriteriji, ki bodo določili, ali je operacija uvrščena pod uspešno, delno uspešno ali neuspešno, so kriteriji, ki jih je določila Darya Pushkina v svoji doktorski disertaciji, v kateri je raziskala 17 mirovnih operacij OZN, ki so potekale med letoma 1945 in 1998. Prvi kriterij je izpolnitev mandata. Treba je ugotoviti ali je mirovna operacija uspela uresničiti naloge zadane v svojem mandatu ali ne. Drug kriterij je omejitev nasilja v državi pri čemer je treba preveriti ali je operacija uspela omejiti število smrtnih žrtev, preprečiti večje spopade, nadzirati uresničevanje mirovnega sporazuma ter doseči razorožitev. Tretji kriterij je zmanjševanje človeškega trpljenja kamor spadajo: zmanjšanje kršitev človekovih pravic, število beguncev in NRO. Naslednji kriterij za določitev uspeha ali neuspeha operacije je širjenje konflikta izven meja države. Na zadnje je treba pogledati še ali je operacija v državi

uspela zagotoviti stabilno okolje v katerem se država ni vrnila k vojni po odhodu mirovnikov. Pod uspešne operacije se uvrščajo tiste, ki so uspele skoraj v celoti uresničiti svoj mandat, ohraniti mir in stabilno okolje po odhodu, omejiti število smrtnih žrtev, beguncev in NRO (Pushkina 2006).

Na podlagi uspešnosti ali neuspešnosti proučevanih operacij bom preverila, ali na uspešnost mirovni operacij vpliva 12 notranjih in mednarodnih dejavnikov, ki jih je v literaturi našla in izpostavila Darya Pushkina: stopnja predanosti članov, zunanja podpora, vključenost večjih sil in regionalnih organizacij, diplomacija, soglasje in sodelovanje vojskujočih se strani z misijo, zavzetost sprtih strani za rešitev konflikta po mirni poti, vojaška moč, čas trajanja in tip misije, zmogljivosti za vsiljevanje miru in označevanje konflikta kot etničnega (Pushkina 2006).

Cilj je predstaviti ozadje ter vzroke za začetek posameznih operacij. Glavni cilj je določiti, ali so bile mirovne operacije OZN in EU v DR Kongo uspešne ali neuspešne, ter preveriti katere izmed prej omenjene hipoteze vplivajo na uspešnost operacij in katere ne.

2.2 METODE PROUČEVANJA

Pri pisanju diplomske naloge sem uporabljala primarne vire, kamor sodijo dokumenti različnih organizacij, resolucije Varnostnega sveta, sklepi, izjave generalnega sekretarja in mirovni sporazumi. Pri nastajanju diplomske naloge sem uporabljala različne metode: analizo in interpretacijo sekundarnih virov (knjig, člankov, poročil) in že prej omenjenih primarnih virov, zgodovinsko analizo pri okoliščinah posameznih operacij in študijo primerov pri predstavitvi mirovni operacij EU in OZN v DR Kongo. Pri študiji primerov sem naletela na težave, saj nekatere operacije še niso zaključene in o nekaterih operacijah EU ni veliko podatkov in sem se zato morala osredotočiti na internetne vire.

2.3 HIPOTEZA

V diplomski nalogi bom potrdila ali zavrnila naslednjo hipotezo: Zaradi kompleksnosti varnostnih razmer v DR Kongo so bile mirovne operacije OZN in EU neuspešne, kar je pripeljalo do veliko žrtev ter možnosti ponovne vzpostavitve konfliktov.

3 NARAVNO IN DRUŽBENO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI DR KONGA

DR Kongo je država srednje Afrike, katere glavno mesto je Kinšasa, ki je bila v preteklosti znana pod imenom Belgijski Kongo ter kasneje Zaire. Država meji na 9 držav, in sicer na republiko Kongo, Centralnoafriško republiko, Sudan, Ugando, Ruando, Burundi, Tanzanijo, Zambijo in Angolo. V njej najdemo več kot 200 različnih etničnih skupin, ki govorijo okrog 700 različnih jezikov in dialektov. Belgijska kolonija se je osamosvojila 30. junija 1960 (Ramsay 1995, 89–91).

Slika 3.1: Zemljevid DR Kongo

Vir: Hendrickson in drugi (2007); CIA – The world fact book.

V DR Kongo najdemo veliko naravnih virov: kobalt, baker, nafto, diamante, zlato, srebro, cink, mangan, kositer, uran, premog, les ter vodno energijo (CIA – The world fact book). Reka Kongo je neizkoriščena, a ima drugi največji potencial za izrabo energije, takoj za reko Amazonko. Država razpolaga tudi z največjim deležem deževnega gozda (UNHCR 2007, 5). Kljub velikemu naravnemu bogastvu je DR Kongo ena od gospodarsko najslabše razvitih držav na svetu (Natek 2006, 431). Največ naravnih virov v državi najdemo na vzhodu države v provincah Severni in Južni Kivu ter provinci Ituri, kjer potekajo nenehni spopadi. Skoraj vsi minerali se izvozijo na črno. Naravni viri pomagajo pri financiranju različnih vojaških skupin in kongovske vojske z ilegalnim trgovanjem in s tem omogočajo nadaljevanje spopadov. Pri izkoriščanju naravnih virov se pojavljajo grobe kršitve človekovih pravic ljudi, ki prostovoljno ali pod prisilo delajo za različne milice (Global witness 2009). Kljub uradnemu koncu vojne je prebivalstvo DR Konga še vedno ogroženo s strani milic, policije in vojske, ki uporabljajo spolno nasilje kot orožje za sistematično uničevanje prebivalstva. Za storjene zločine pa zaradi vsesplošnega nekaznovanja v državi ne odgovarja nihče (Human Rights Watch 2002, 11–12).

V DR Kongo živi 70.916,439 ljudi. Med njimi je 50 % katolikov, 20 % protestantov, 10 % pripadnikov neodvisnih afriških cerkva, 10 % tradicionalnih verstev ter 10 % muslimanov (CIA – The world fact book). Za kar 70 % pripadnikov katoliški veri so odgovorni Portugalci, ki so v preteklosti pokristjanjevali domačine (Prebilič 2006a, 25). Uradni jezik je francoski, vendar veliko ljudi govori jezik lingala, kingwana, kikongo ter tshiluba. 67,2 % ljudi je pismenih, od tega jih je več moških kot žensk (CIA – The world fact book). Posebno katoliška cerkev je močan družbeni in politični dejavnik, predvsem prek razvitih šolskih in socialnih dejavnosti. Islam se postopoma širi na vzhod in jug države (Natek 2006, 430).

DR Kongo spada med šest držav, ki so bile leta 2009 uvrščene v skupino z več kot milijon NRO, in sicer je število konec istega leta znašalo 1,9 milijona. Milijon NRO je v provinci Severni Kivu ter 690,000 v provinci Južni Kivu. Delež NRO glede na celotno prebivalstvo znaša 2,9 %. Vzrok za to so boji med vojaškimi skupinami in vojsko DR Konga s podporo OZN, kršitev človekovih pravic ter spori za oblast nad naravnimi viri (International displacement monitoring center 2009).

Okrog 20 % ozemlja je povsem neposeljenega in okrog 50 % zelo redko poseljenega, predvsem zaradi tropskega deževnega gozda. Večina prebivalstva živi v pokrajini Shaba, na območju glavnega mesta in ob jezerih na skrajnem SV. Dve tretjini prebivalstva se ukvarjata s

kmetijstvom (56 % BDP) in živita na robu preživetja, rudarstvo prispeva le 9,7 % BDP (Natek 2006, 430–431).

Država še vedno okreva od državljanske vojne, vendar se že kažejo znaki okrevanja kljub krhkemu miru. Velik del države je še vedno nerazvit in brez javnih storitev. Vodstvo, vojska, policija in javne storitve so slabo razvite, še manj pa je razvito sodstvo (The found for peace 2011). Državo pesti tudi visoka stopnja korupcije, saj je DR Kongo uvrščena na 164. mestu od 178. glede na stopnjo korupcije. Samo v 11 državah je stopnja korupcije večja (Transperancy International). V takšnih kompleksnih razmerah delujejo mirovne operacije OZN in EU, ki so na tem področju prisotne že od časa dekolonizacije.

4 MIROVNE OPERACIJE V DR KONGO

4.1 MIROVNI OPERACIJI OZN V DR KONGO

4.1.1 ONUC – United Nations Operation in the Congo

ONUC je bila druga mirovna operacija ZN in 30 let vodilna v številu osebja, ki jo je sestavljalo – 20.000 vojakov in civilistov. V operaciji so bili vidni različni interesi lokalnih strank, ZDA, Sovjetske Zveze, 'bivših' kolonizatork (Belgije), njenih sosednjih držav ter nevtralnih držav, kar se je poznalo tudi na mandatu operacije (Durch 1993, 315, 320–326). ONUC je bila ustanovljena 14. julija 1960 z resolucijo Varnostnega sveta 143 (1960), ki je avtorizirala generalnega sekretarja, da stori, kar je potrebno s privolitvijo vlade DR Konga, da zagotovi vladi vojaško pomoč, dokler ne bo ta sposobna sama s svojimi silami zagotavljati varnosti (Varnostni Svet 1960). Operacija se je začela s preventivno namestitvijo mirovnikov, ki bi omogočili umik belgijskih sil in drugih struktur iz DR Konga (Prebilič 2006b, 28). 34 držav je prispevalo osebje skozi celotno operacijo, največ pa 28 držav na enkrat – leta 1960, ter povprečno 20 od 1961 do 1963. leta, ko se je končala vojaška faza operacije (Durch 1993, 336). 30. 12. 1963 je v operaciji sodelovalo 5.871 vojakov skupaj s podporo mednarodnega in lokalnega civilnega osebja. Večino osebja so prispevale azijske in afriške države ¹(Prebilič 2006b, 28).

¹ Osebje so prispevale Argentina, Avstrija, Brazilija, Kanada, Šrilanka, Danska, Etiopija, Gana, Gvineja, Indonezija, Iran, Irska, Italija, Liberija, Malezija, Mali, Maroko, Nizozemska, Nigerija, Norveška, Pakistan, Filipini, Sierra Leone, Sudan, Švedska, Tunizija, Združeni arabski emirati, Jugoslavija, Švedska in Sudan (ONUC).

4.1.1.1 Ozadje operacije ONUC

V letu 1950 se je začela dekolonizacija na afriški celini. V primeru DR Konga je bila kolonizatorica Belgija, ki je nad državo želela ohraniti politični in ekonomski nadzor zaradi naravnih bogastev, ki so se nahajala na tem območju, še posebej na območju Katange. Do leta 1960 Belgijci niso delali na izobraževanju ljudi, ki naj bi prevzeli oblast, višje položaje v državi pa so zasedali le Belgijci. Več kot polovica ljudi je bila nepismenih ter brez administrativnih ter političnih izkušenj. Belgija je še vedno imela nadzor nad kongovsko vojsko, kar je naredilo Evropejce tarče upornikov (Macqueen 2002, 37–39). Kljub prvotnem načrtovanemu postopnemu umiku Belgije iz države se to ni zgodilo, delno zato, ker bi morala Belgija upravljati državo brez izkoriščanja njenih virov, kar pa je bilo povezano z velikimi izdatki, delno zaradi nemirov in etničnih gibanj, ki so zahtevali čim hitrejši umik Belgije iz države. Belgija se je iz države umaknila po zmagi na volitvah in prevzemu oblasti Lumumbe, ki pa ni uspel vzpostaviti nadzora nad celotno državo (Prebilič 2006a, 27). Pojavilo se je več dejavnikov, ki so pripeljali do posredovanja ZN: razglasitev samostojnosti najrazvitejših pokrajin Katange in Kasai, kjer se belci niso bili pripravljene odreči dobičku od naravnih virov, številni plačanci, ki so jih najemali lastniki rudnikov za zaščito premoženja, posredovanje belgijskih vojaških enot brez dovoljenja vlade in prošnja vlade DR Konga ZN za pomoč pred zavarovanjem tuje agresije in za zaščito državne integritete (Prebilič 2006a, 27; United Nations).

4.1.1.2 Mandat operacije ONUC

Primarno je bil mandat operacije zagotoviti umik belgijskih sil, pomoč vladi pri vzdrževanju prava, miru in nudenje tehnične pomoči, dokler ne bo le ta sama sposobna zagotavljati miru in reda (Varnostni svet 1960). Zaradi tekmovalnih političnih interesov na lokalni ter regionalni ravni in interesov zunanjih sil se je oblikoval mandat, ki ni natančno določal ciljev operacije. Mandat, podan z resolucijo Varnostnega sveta z dne 14. julija 1960, je bil natančen v eni stvari: cilj je umik belgijskih sil. Vendar ni določil časa, v katerem bo to doseženo, in v njem ni bil poimenovan agresor. Resolucija, ki so jo podprle ZDA in Sovjetska zveza, ostale stalne članice pa so se vzdržale, je dala generalnemu sekretarju OZN veliko manevrskega prostora, ni pa avtorizirala uporabe sile, ni podala ciljev operacije in posledično tudi ne določila, kdaj se bo zaključila (Durch 1993, 326).

Po smrti generalnega sekretarja ZN Hammarskjolda je bil mandat spremenjen in je poleg prej omenjenih nalog vseboval tudi zagotavljanje teritorialne integritete ter politične

neodvisnosti, preprečevanje civilne vojne in zagotavljanje umika vseh tujih sil, paravojaških enot in svetovalnega osebja ki ni pod poveljem ZN (Varnostni svet 1961).

4.1.1.3 Uresničevanje mandata ONUC

Mandat operacije se je v štirih letih delovanja misije razširil. Prvih osem mesecev je ONUC delovala v razmerah, kjer so države umikale svoje sile iz operacije ter bile nezmožne uporabljati silo za preprečitev nasilja (Durch 1993, 327). Mandat je določal podporo in nudenje tehnične pomoči vladi, ki se je v tem času z zunanjo pomočjo zamenjala štirikrat (Durch 1993, 346). Operacija, ki je potekala v času hladne vojne, ni imela podpore velikih sil ter lokalnih strank, jasnega mandata, stabilnega in rednega financiranja, dobrega poveljevanja, nadzora, komunikacij in logistike (Durch 1993, 345).

V letu 1963 jim je uspelo obnoviti teritorialno celovitost države s ponovno priključitvijo Katange (Prebilič 2006b, 28).

Z umikom sil iz DR Konga junija 1964 se v državi ni izboljšal civilni red, pojavljali so se civilni in politični nemiri, na oblast je prišel Mobotu (Durch 1993, 344). Leto dni po umiku sil ZN je poveljnik nacionalne vojske Konga Mobotu izvedel državni udar in se razglasil za predsednika države. V času enopartijskega sistema brez opozicije je novi predsednik državo preimenoval v Republiko Zair, povečala se je stopnja korupcije, kriminal ter znižala gospodarska rast, kršene so bile človekove pravice zaradi zasebnih ciljev diktatorja (Prebilič 2006b, 29). Po zapustitvi države so ZN izpolnili svoj formalni mandat na račun življenj in virov. Kongo je bil ponovno združen s centralno vlado. Kljub etničnim konfliktom le-ti niso predstavljali grožnje državni integriteti. Uporniki so se še vedno borili proti državnim silam (Macqueen 2002, 57).

Mandat operacije je bil skoraj v celoti izpolnjen, saj so bile do konca misije izpolnjene vse bistvene točke resolucij, ki so zahtevale umik belgijskih sil z območja Konga, zagotavljanje ozemeljske celovitosti, politične samostojnosti, suverenosti ter konec odcepitve Katange.

Po umiku je prišlo do ponovnih konfliktov, a se ni ponovno vzpostavilo vojno stanje. Operacija torej ni omejila nasilja v državi, saj se je nasilje za čas operacije celo povečalo, prav tako pa je bilo 250 žrtev med pripadniki misije (Garb v Jelušič 2005, 34). Operacija ONUC je delno izpolnila svoj mandat, saj ni uspela zagotoviti varnosti. Človeško trpljenje se je po končanju operacije povečalo zaradi diktatorskega predsednika Mobutuja Sese (Chesterman 2004, 83, 223).

4.1.2 MONUC

Operacija OZN MONUC se je začela leta 1999 in traja še danes pod imenom MONUSCO. Vlada DR Konga je že izrazila željo po umiku sil z njenega teritorija. Z razširjanjem mandata se je z leti povečevalo število osebja², pri čemer so se države, ki so osebje prispevale, spreminjale.

4.1.2.1 Ozadje operacije MONUC

V DR Kongu sta za današnje razmere krivi dve vojni. Prva Kongovska vojna je bila posledica genocida v Ruandi leta 1994 in se je začela leta 1996, druga pa leta 1998, v kateri so bile vključene oborožene sile najmanj sedmih držav. Po genocidu v Ruandi leta 1994 se je konflikt razširil na območje DR Konga s prihodom okrog dveh milijonov hutujskih beguncev na vzhod države, kjer so postali številčno prevladujoča etnična skupina, ki je imela politično, moralno in vojaško podporo kongovskega predsednika Mobutuja in je želela povsem uničiti Tutsije v Ruandi. Taborišča so omogočala krepitev hutujske moči in čezmejne napade na novi režim v Ruandi (Macqueen 2002, 86). Proti Hutuji, odgovorni za genocid ter smrt 800.000 ljudi v svoji državi, se je organiziral Laurent Kabila, ki mu je skupaj z uporniki ob finančni podpori Ruande, Ugande in Angole uspelo prevzeti nadzor nad državo in nadomestiti dotedanjšega predsednika Mobutuja Sesa Seka, ki je vladal štiri desetletja (Prebilič 2006b, 30).

Druga Kongovska vojna se je začela leta 1998 s prekinitvijo odnosov med Kabilo, Ruando in Ugando. Petletno bojevanje je pustilo posledice po vsej državi (Global witness 2009, 17–18). V želji po privilegiranem položaju in zavrnitvi večstrankarskega sodelovanja je predsednik Kabila leta 1998 ukazal umik ugandskih in ruandskih sil iz države, ki so mu pomagale na oblast. Zaradi še vedno trajajoče grožnje sosednjim državam, ki so jo predstavljali spopadi na vzhodu države, so uporniki ob podpori Ugande in Ruande poskušali izvesti nov državni udar. Na stran Kabile so stopile Angola, Zimbabve in Namibija. Vojna je danes znana pod imenom afriška svetovna vojna, v kateri je sodelovalo 9 držav in je življenje izgubilo 5,4 milijona ljudi, kar jo uvršča v najbolj smrtonosno vojno po 2. svetovni vojni. Vojna se je začela leta 1998 in se formalno končala leta 2003. Kljub uradnemu koncu in

² Leta 2000 mandat iz opazovalcev na 5.000 vojakov, leta 2001 na 5.537, leta 2003 na 10.800, povečanje osebja je sledilo tudi leta 2008 (SIPRI). Osebje je bilo maja 2011 sestavljeno iz 15 držav. Sile so prispevale: Indija (4056), Bangladeš (2521), Belgija (22), Benin (450), Kitajska (218), Gana (462), Gvatemala (150), Indonezija (175), Jordan (219), Maroko (691), Nepal (1025), Pakistan (3204), Srbija (6), Urugvaj (1259) ter Južnoafriška republika (1228) (United nations organization).

podpisanemu mirovnem sporazumu se boji še vedno nadaljujejo na severu in severovzhodu države, ki sta bogata z naravnimi viri (Prebilič 2006b, 30).

Misija MONUC je bila ustanovljena z zmago Kabile ter podpisom mirovnega sporazuma s strani Zambije, DR Konga, Angole, Namibije, Ruande, Ugande, Zimbabveja in najpomembnejših uporniških skupin v Lusaki leta 1999 (Prebilič 2006c, 26).

Da vojna še vedno poteka, so krivi tudi ekonomski motivi posameznikov in sosednjih držav. To je vidno iz S in SV države, ki je bogat z naravnimi viri, ki jih izkoriščajo uporniki in tuje sile. Sosednji državi Uganda ter Ruanda sta celo postali pomembni izvoznici kobalta in zlata, ki ju v teh državah drugače ne najdemo (Mwanasali v Malone in Berdal 2000, 140–147).

4.1.2.2 Mandat MONUC

Mandat operacije se je od novembra 1999 večkrat spremenil zaradi prilagajanja političnih ciljev potrebam na terenu. Od leta 1999 pa do 2010 se je število avtoriziranega osebja, pripadnikov oboroženih sil, civilnega osebja ter policistov povečevalo zaradi povečanega števila spopadov med različnimi milicami v državi (SIPRI).

Operacija MONUC je bila vzpostavljena za nadzorovanje in uresničevanje mirovnega sporazuma, podpisanega v Lusaki leta 1999. Razširjanje mandata lahko razdelimo na različne faze. V prvi fazi je bila operacija zadolžena za sodelovanje s sporazumom ustanovljeno komisijo, opazovanje in nadzor nad prekinitvijo sovražnosti, preiskovanje kršitev sporazuma, zagotavljanje glavne humanitarne pomoči, obveščanje in vzdrževanje stikov s podpisnicami, nadzor nad umikom vseh tujih sil, zbiranje informacij in potrjevanje v zvezi z vojaškimi silami vseh strank. Mandat MONUC je bil določen v samem sporazumu ter v Resoluciji Varnostnega sveta 1258 leta 1999 (Varnostni Svet 1999).

V naslednjo fazo razširitve mandata lahko vključimo poročanje o kršitvah mirovnega sporazuma ter miru. Tej sledi razorožitev, demobilizacija, repatriacija in reintegracija. V naslednje povečanje mandata lahko vključimo zagotavljanje demokratičnih volitev in podporo kongovski vladi s svetovanjem. V zadnjo fazo povečanja mandata spada zaščita civilnega prebivalstva ter pomoč kongovski vladi pri reorganizaciji varnostnega sektorja ter vzpostavljanju demokratičnosti. V to fazo lahko vključimo tudi resolucijo 1856 (2008), s katero je mandat MONUC zajel nadzor nad ilegalnim izkoriščanjem naravnih virov s strani raznih milic, a ne s strani FARDC.

Po dosegu nove faze razvoja v državi 1. julija 2010 se je operacija MONUC v skladu z resolucijo VS 1925 preoblikovala v MONUSCO. Mandat določa maksimalno število 19,815 vojaškega osebja, 760 vojaških opazovalcev, 391 policijskega osebja ter 1050 uniformiranih policistov. Omogočil je koncentracijo sil na vzhodu, sočasno z oblikovanjem enote za hitro posredovanje, ki bi bila potrebna drugje v državi. Mandat določa, da je treba z vsemi sredstvi zagotoviti varnost ter zaščito civilistov, humanitarnega osebja ter zagovornikov človekovih pravic. Zaščita prej omenjenih oseb je prioriteta. Pod okrilje mandata operacije spadajo tudi razorožitev, demobilizacija, reintegracija kongovskih in drugih sil ter zagotovitev varnostnih pogojev za trajnostni gospodarski razvoj. Mandat določa tudi pomoč vladi pri uveljavljanju humanitarnega prava in kaznovanju kršitev človekovih pravic, podporo mednarodnim prizadevanjem za kaznovanje odgovornih oseb za zločine, zagotavljanje demokracije in vladavine prava, reformo varnostnega sektorja – policije, vojske, pravnega in sodnega sistema ter boj proti ilegalni trgovini z naravnimi viri. MONUSCO si torej prizadeva za vzpostavljanje učinkovite državne avtoritete, ki bi imela nadzor nad celotnim ozemljem države ter razmerami, v katerih prisotnost OZN ne bo več potrebna (Varnosti svet RES/1925/2010). 28. junija 2011 so z resolucijo VS 1991 podaljšali mandat operacije do 30. junija 2012.

4.1.2.3 Uresničevanje mandata MONUC

Pri uresničevanju mandata operacije MONUC je prihajalo do nenehnih kršitev podpisanega mirovnega sporazuma. Prva obletnica mirovnega sporazuma, podpisanega v Lusaki, je potekala v okoliščinah bojev med vlado DR Konga in raznimi milicami ter med Ugando in Ruando. Z umorom Kabile in prevzemom oblasti njegovega sina so se razmere začele spreminjati (Macqueen 2002, 92–96). Nekatere z začetkom operacije zadane naloge še niso zaključene kar je razvidno iz pregleda uresničevanja mandata po preimenovanju misije MONUC v MONSUCO.

Mandat operacije MONUSCO še ni zaključen, saj je bila operacija leta 2011 podaljšana. Mandat daje prednost zaščiti civilnih prebivalcev s čimer je prisotnost OZN zelo pomembna za zaščito ljudi v državi (Melanšek 2011). Kljub vsemu pa MONUSCO ni sposobna zaščititi vseh ljudi kot poročajo različne organizacije. Po poročanju OCHA (2011, 49) so civilisti žrtve napadov, posilstev, umorov, ropanj ter uničevanja lastnine. Več sto tisoč ljudi je bilo zaradi tega razseljenih brez hrane, zavetja, zaščite, zdravja, izobrazbe in dostopa do pitne vode. Humanitarna pomoč v provincah, kjer potekajo boji, je odvisna od zaščite s strani MONUSCO. Prav tako je presenetljiv podatek iz raziskav ameriških strokovnjakov, da je v

državi vsako uro posiljenih 48 deklet in žensk, kar je na dan več kot 1100 oseb. Te številke naj ne bi bile točne, saj jih veliko posilstev sploh ne prijavi. Posilstva se v večini zgodijo na vzhodu in severovzhodu DR Konga (B. T. 2011). Po drugi strani nekateri poudarjajo, da so številke nerealne, saj naj bi se ženske pretvarjale, da so žrtve, ker so dobile brezplačno zdravstveno nego, ki si jo v tako revni državi lahko privoščijo le peščica premožnih (BBC News 2011). Ne glede na to, ali so številke posilstev prevelike ali premajhne, ostaja dejstvo, da v državi vlada kultura posilstva. Poročila o množičnih posilstvih prihajajo od različnih organizacij. Najbolj odmevno je bilo posilstvo, ki se je zgodilo v DR Kongu leta 2010 le nekaj kilometrov proč od baze MONUSCO, kar meče slabo luč na misijo (Congo news agency 2010). Kritike so že od začetka operacije letele na operacijo ZN, ker ni zaščitila civilistov s strani nevladnih organizacij (International displacement monitoring center 2009, 87). Civilno prebivalstvo je udeleženo v spopade klanov in etničnih paravojaških skupin, pri teh napadih pa so sodelovali tudi mirovniki. Prišlo je celo tako daleč, da naj bi se ženske v zameno za hrano, vodo in mleko prodajale vojakom, a nobena o tem ni želela pričati (Prebilič 2006c, 27). Javni škandal so mirovniki povzročili tudi s sodelovanjem v trgovini z orožjem.

Kljub nudenju pomoči oblastem operacija ostaja še naprej nesposobna, da kaznuje odgovorne za zločine, kar le pospešuje kulturo nekaznovanosti in vodi k ponavljajočim se napadom na civiliste. Preiskave glede posilstev in drugih zločinov potekajo počasi in večina odgovornih ni niti preganjanjih (Amnesty International 2011).

Operacija MONUSCO je za zaščito civilnega prebivalstva razvila nadzorne centre in skupne enote za varovanje, skupno opozorilno omrežje ter skupno zvezo pomočnikov, ki naj bi mirovnike povezovala s skupnostmi, ki bi potrebovale pomoč. Enote za varovanje so sestavljene iz vojaškega, policijskega ter civilnega osebja. Tem enotam primanjkuje finančne in logistične podpore. Ljudje, ki se s tem ukvarjajo, pa opravljajo tudi druge naloge, zato primanjkuje tudi osebja. Koncept skupnostne zveze pomočnikov temelji na sodelovanju z lokalnim prebivalstvom, ki so oči in ušesa operacije, saj poznajo situacijo in so vsakodnevno soočeni z njo ter imajo informacije iz prve roke. Obstaja pa problem v primerih incidentov na področjih, kjer ti ljudje živijo, saj se ve, kdo potem te incidente prijavi, in so ogrožena življenja. Skupnostno opozorilno omrežje povezuje civiliste z MONUSCO vojaki. MONUSCO zagotavlja mobilne telefone, ki omogočajo po zaprti liniji 24-urno povezavo civilnega prebivalstva s poveljniki MONUSCO za primere izbruha spopadov. Na žalost pa ta zveza ne povezuje oddaljenih skupnosti zaradi premajhne finančne podpore, ima premalo vozil. Slabe so cestne povezave in premalo je osebja (Weir, Hunt 2011). Pri zagotavljanju

varnosti osebja operacije MONUSCO je bilo do leta 2010 44 smrtnih žrtev med pripadniki mirovne operacije (SIPRI).

Ena izmed nalog MONUSCO je tudi podpora demokraciji v DR Kongu. Na operacijo letijo kritike, ker so dopustili Kabili, da je leta 2011 spremenil volilni sistem in si s tem povečal možnosti za ponovno izvolitev, pri čemer pa OZN ni naredila ničesar, da bi omogočila pravične in demokratične volitve (Melanšek 2011). Januarja 2011 je vlada dodala amandmaje k ustavi, ki po mnenju nekaterih ogrožajo demokracijo v državi s spremembo večinskega volilnega sistema v enokrožni večinski sistem. S tem naj bi Kabila želel obdržati svojo stranko na oblasti. Uradno naj ne bi bilo drugega kroga zaradi finančnih stroškov in možnih konfliktov ob dveh zadnjih nasprotnikih, a se kritike pojavljajo na domačih in tujih tleh, saj lahko s takšnim volilnim sistemom na oblast pride vlada, ki nima večinske podpore, kar postavlja demokracijo pod vprašaj (Institute for security studies 2011; Jane's Information Group 2011a, 4). Nezadovoljstvo se pojavlja tudi, ker ni opozicije, ki bi bila protiutež vladi, saj ima oblast nad državo predsednik, ki je obračunaval s političnimi nasprotniki. V vladi je opaziti veliko neenakomernosti v porazdelitvi političnih mest glede na etnično pripadnost. Ministri pa težko najdejo skupni jezik in zato je odločanje počasno (Melanšek 2007, 25). Kljub kritikam pa MONUSCO prispeva veliko mednarodnega osebja za pravilno izvedbo volitev, ki bodo potekale letošnje leto. Z najboljšo radijsko pokritostjo v državi ljudstvu pomagajo pri izbiri legitimne vlade tudi z obveščanjem, pri čemer odgovarjajo tudi na vprašanja prebivalcev, ter o aktualnih dogodkih, ki za razliko od večine drugih radijskih postaj in medijev, ki so v rokah različnih zasebnikov z zasebnimi agendami, informirajo prebivalce ter opozarjajo na določene probleme ter jih seznanjajo z dogodki. Kljub temu da je radijska pokritost majhna, je ta način komuniciranja najprimernejši, saj je večina ljudi nepismenih in revnih in si ne morejo privoščiti plačljivih medijev (Taunya 2003). OZN že od operacije MONUC sodeluje pri reformi varnostnega sektorja v državi. Delovanje države želijo postaviti na temelje prava tudi z obtožbami odgovornih za razne zločine (Melanšek 2011). Kljub temu je še vedno večina odgovornih na prostosti.

Operaciji MONUSCO je uspelo izgnati različne vojske ter milice iz države in s tem zagotoviti državno teritorialno integriteto pri čemer so bila različna plemena in milice integrirana v kongovsko vojsko in s tem je bila vzpostavljena avtoriteta, ki pridobiva na moči. Vendar niso uspeli vzpostaviti miru v celotni državi, saj boji še vedno potekajo na vzhodu in severovzhodu države. Argumenti proti navedenemu je, da je vlada etnično pestra, kar ji onemogoča izvajanje njenih nalog. Zaradi velike države in slabe prometne povezave tudi niso

zmožni zagotavljati teritorialne integritete v celotni državi. Ljudje nimajo zaupanja v demokratične institucije in nimajo narodne zavesti. Vlada je skorumpirana, saj mora deliti oblast z vojnimi gospodarji in prejema grožnje (Melanšek 2011).

Od leta 2008 je v pristojnosti MONUC tudi nadzor nad izkoriščanjem naravnih virov s strani različnih milic. Kljub nadzorovanju cest se še vedo večina virov izvozi na črno (Global witness 2009). MONUC je poudaril, da je prioriteta še vedno zaščita civilistov ter da je ilegalno izkoriščanje naravnih virov primarna odgovornost vlade DR Konga in sosednjih držav. MONUC naključno nadzira razne znane poti tihotapljenja ter letališča (Global witness 2009, 81–82).

Milice se še vedno borijo za prevlado nad naravnimi viri in s tem se omogoča nadaljevanje spopadov. Humanitarne okoliščine v določenih predelih države so še vedno nezadovoljne, ker ni dovolj bolnišnic, življenjska doba je 43 let, velika je tudi stopnja umrljivosti otrok ter revščina.

MONUSCO pomaga pri razoroževanju, demobilizaciji ter reintegraciji. Med letoma 2003 in 2006 je bilo veliko bojnikov demobiliziranih ter okrog 50.000 integriranih v nacionalno vojsko. Do leta 2007 je bilo 14 od 18 brigad integriranih, vendar so še vedno odvisne od pomoči MONUC (Jane's Information Group 2011a, 5). Z reformo nacionalne vojske se ukvarja tudi EU z operacijo EUSEC RD KONGO. Po poročanjih IMF (international monetary fund) se ekonomija države dviga, omejujejo pa jo nemiri na vzhodu države. Kljub vsemu MONUSCO izboljšuje situacijo z medicinsko in humanitarno pomočjo ter različnimi programi. Brez vpletenosti OZN bi bila situacija v državi mnogo slabša.

4.2 MIROVNE OPERACIJE EU V DR KONGO

Od leta 2001 naprej je EU postala pomemben akter vpleten v zadeve DR Konga. Pod okriljem EU sta se izvajali klasični vojaški operaciji ARTEMIS leta 2003 in EUFOR RD Kongo leta 2006. Slednja podpira operacijo MONUC. EU prispeva finančno, humanitarno, vojaško, tehnično in materialno pomoč. Na varnostnem področju se od leta 2004 izvaja obnova varnostnega sektorja v državi z operacijami EUPOL Kinšasa, EUPOL RD Kongo in EUSEC RD Kongo. EU je politični in finančni partner in s tem podpira stabilnost v regiji. Civilne misije EU so zajemale manjše število osebja in so pomožne misije večjim mednarodnim prizadevanjem za izgradnjo države.

4.2.1 ARTEMIS

Operacija ARTEMIS je nastala v skladu z dogovorom EU in OZN. Znana je tudi pod imenom IEMF (Emergency Multinational Force). Bila je prva avtonomna operacija EU izven Evrope brez podpore NATO. Vse osebje in drugo je prišlo od članic. Operacija je temeljila na Resoluciji VS OZN 1484 (2003), ki je v okviru UL OZN avtorizirala delovanje operacije na območju Ituri, na severovzhodu države v glavnem mestu Buniji z možnostjo uporabe sile za uresničitev mandata (Mace 2003, 5–6). V operaciji so sodelovale članice in nečlanice EU in njihovo osebje³.

4.2.1.1 Ozadje operacije

Operacija je delovala v mestu Buniji, kjer je bilo med letom 1999 in 2003 ubitih okrog 50.000 ljudi in 500.000 izseljenih v druge regije in države. Regijo so v zgodovini pretresali nenehni etnični konflikti zaradi zemlje, naravnih virov in oblasti ob finančni pomoči milicam iz sosednjih držav (Homan 2007, 151). Vzrok za mirovno operacijo so bili dolgoletni spopadi med etničnima skupinama Hema in Lendu v provinci Ituri. Da bi spopade preprečili, so na območje napotili 1. ugandsko pehotno divizijo. V maju 2003, ko so se iz regije umaknile ugandske sile, ki so imele do takrat nadzor nad območjem, so se milice spopadle za nadzor nad mestom, kar je privedlo do razselitve in smrti veliko prebivalcev (United nations 2004, 3).

Kljub prisotnosti ZN z operacijo MONUC katastrofe v Buniji niso mogli preprečiti, zato je VS za vzpostavitev reda in preprečitev nadaljnjih spopadov med milicami vzpostavil operacijo ARTEMIS.

4.2.1.2 Mandat operacije ARTEMIS

Odločitev o vojaški operaciji je VS sprejel 30. maja 2003 in določil mandat operacije ARTEMIS, ki je zajemal stabilizacijo varnostnih razmer ter izboljšanje humanitarne situacije v Buniji, zaščito letališča in NRO v kampih v Buniji, in če razmere to zahtevajo, pomoč pri zaščiti civilnega prebivalstva, osebja ZN in humanitarno prisotnost v mestu. Mandat se je končal 1. septembra 2003 (Varnostni svet 2003).

³ Vojaško osebje so prispevale Francija (1,785), Švedska (70) ter tretje države Brazilija (50), Kanada in JAR (120). Ostalo osebje so prispevale: Avstrija, Belgija, Nemčija, Grčija, Irska, Italija, Nizozemska, Portugalska, Španija, Velika Britanija ter dve takrat še nečlanici Madžarska ter Ciper (United Nations 2004, 4). Skupaj je v operaciji sodelovalo 1968 vojakov (SIPRI).

4.2.1.3 Uresničevanje mandata ARTEMIS

Mandat operacije je bil omejen tako v času kot v prostoru, saj je zajemal le mesto Bunija in je trajal le tri mesece, in sicer od 12. junija do 1. septembra 2003.

Prisotnost enot EU je stabilizirala mesto ter do 25. junija uspela doseči razorožitev vseh milic v Buniji. Izboljšanje stanja so potrdile tudi humanitarne organizacije (Mace 2003, 6). Kljub spopadam, ki so zaznamovali začetek operacije, je le-ta omogočila humanitarnim organizacijam dostop do mest, potrebnih pomoči, tudi izven mesta delovanja. Vsak dan naj bi se v mesto vrnilo od 1.000 do 1.500 beguncev in NRO. Uspelo ji je zaščititi letališče in kampe ter vzpostaviti nadzorne točke pri vstopu v mesto (Solana 2003). Zaradi sprememb se je v Bunijo vrnilo 60.000 beguncev (Homan 2007, 153). Kljub temu pa je bilo v letu izvajanja operacije največje število zabeleženih NRO drugod po državi – 3.400,000 ljudi. Hkrati se je okrog milijon ljudi vrnilo na svoje domove, polovica od tega v Severni Kivu (International displacement monitoring center 2009). Operacija je uresničila svoj mandat, pri čemer je izboljšala humanitarno situacijo znotraj mesta ter pridobila čas ZN, da so ponovno vzpostavili svojo prisotnost v regiji.

Operacija ARTEMIS je bila bolj francoska kot EU operacija, brez njihovega vodstva se operacija najverjetneje ne bi zgodila. Zgodila se je zaradi politične teže, saj je EU s tem dokazala svoje vojaške zmogljivosti in zmožnosti, da lahko deluje kot samostojen akter brez NATA v okviru evropske skupne zunanje in varnostne politike (Homan 2007, 153). Kljub temu da je operacija uresničila svoj mandat, pa ni bilo sprememb zunaj samega mesta Bunia, kjer so še vedno potekali spopadi v nestabilnih razmerah (Mace 2003, 6). Očitki ob poudarjanju uspeha operacije EU letijo tudi na kratkotrajnost mandata ter ponoven izbruh nasilja kmalu po odhodu sil.

4.2.2 EUPOL Kinšasa

V okviru zunanje varnostne in obrambne politike je bila leta 2004 na pobudo kongovske vlade s strani Sveta EU s skupnim ukrepom 2004/847/SZVP ustanovljena prva civilna policijska operacija EU v Afriki. EUPOL Kinšasa je trajala od 12. aprila 2005 do 30. junija 2007. Operacijo je v primerjavi z operacijami OZN v DR Kongu sestavljalo manjše število oseb, in sicer 29 strokovnjakov (Evropska unija 2006a). Število osebja, in držav, ki so ga prispevale, se je skozi tri leta trajanja misije spreminjalo⁴ (SIPRI).

⁴ Leta 2005 je v operaciji sodelovalo 19 policistov in 9 civilnih strokovnjakov, 2006 50 policistov in 4 civilni strokovnjaki ter leta 2007 25 policistov in 4 civilni strokovnjaki. Države, ki so prispevale osebje, so bile:

4.2.2.1 Ozadje operacije EUPOL Kinšasa

V letu 2006 so v DR Kongu po 40 letih potekale prve demokratične volitve. Za nemoteno potekanje in preprečevanje izgrediv in nemirov je bila operacija skoncentrirana na glavno mesto, kot je razvidno iz samega imena, kjer je bila možnost spopadov največja. Grožnjo volilnemu procesu so v mestu predstavljale milice, ki bi bile zmožne mobilizirati prebivalstvo, pri čemer bi lahko prišlo do demonstracij, izgrediv ter nemirov, saj si nihče razen bogatašev ni mogel privoščiti varovanja, ker policija kot taka ni obstajala. Operacija je bila v tesnem sodelovanju z EUFOR RD Kongo (Institut for security studies 2009, 223).

4.2.2.2 Mandat EUPOL Kinšasa

Operacija se je ukvarjala z nadzorom, mentorstvom in svetovanjem kongovski integrirani policijski enoti (IPU – Integrated Police Unit), ki je bila ustanovljena s sporazumom v Pretorii leta 2002, v času volitev ter s tem krepitvijo notranjega varnostnega aparata.

Mandat je bil 8. decembra 2006 podaljšan do 30. junija 2007, njegovo poslanstvo pa naprej uresničuje operacija EUPOL RD Kongo, ki še vedno traja (Institut for security studies 2009, 222).

Mandat policijske operacije je bil podpora silam IPU (integrated police unit), njihovemu urjenju, reformi in svetovanju. Prva naloga podpore silam IPU je zajemala nadzor in svetovanje za delovanje v skladu s človekovimi pravicami. Pomoč je nudilo 1008 pripadnikom integrirane policijske enote, ki je odgovorna za varovanje institucij in akterjev, ki so se ukvarjali s tranzicijo ter zagotavljanjem miru in reda za čas volitev. Nudili so treninge in jih seznanjali s človekovimi pravicami. Namen je bil reforma in reorganizacija Kongovske nacionalne policije. Misija je bila podprta tudi s strani afriških pripadnikov (Evropska unija 2006b).

4.2.2.3 Uresničevanje mandata EUPOL Kinšasa

V času operacije ni prišlo do večjih nemirov. Naloge, ki so bile zadane s strani mandata, kot sta nadzor in svetovanje, so bile izvajane, a do popolne reforme nacionalne policije v tem času ni prišlo, saj se s to nalogo še danes ukvarja operacija EUPOL RD KONGO. Uspeli so zavarovati institucije in akterje, ki so se za čas volitev ukvarjali s tranzicijo ter zagotavljanjem reda in miru ter s tem omogočili neoviran poteka prvih demokratičnih volitev v državi. Prav

Belgija, Francija, Kanada, Italija, Nizozemska, Portugalska, Švedska, Turčija, Angola, Danska, Mali, Romunija in Španija (SIPRI).

tako v tem času ni bilo poročanj o kršitvah človekovih pravic s strani integrirane policijske enote. Fokus operacije je bil zagotavljanje varnosti, a se ni poglobljala v splošne probleme nacionalne policije, s katerimi se še danes soočajo v državi.

4.2.3 EUSEC RD Kongo

Zaradi propada državnih institucij in nujnosti njihove ponovne vzpostavitve je bila 2. maja 2005 ustanovljena misija EUSEC RD Kongo kot dodatek k misiji EUPOL Kinšasa na podlagi skupnega ukrepa 2005/355/SZVP na pobudo kongovske vlade, ki še vedno traja.

Je svetovalna in varnostna reformna misija za podporo FARDC. Strokovnjaki so napoteni na različne ključne pozicije v kongovski administraciji. Število osebja se od začetka operacije spreminja⁵.

4.2.3.1 Mandat EUSEC RD Kongo

Mandat operacije zajema svetovanje in pomoč kongovskim oblastem pri integraciji, prestrukturiranju in prenovi kongovske vojske glede varnostnih vprašanjih, zagotovitev ujemanja politik z mednarodnim humanitarnim pravom, usposabljanje plačilnega sistema, uveljavljanje demokratičnih standardov upravljanja v skladu s pravom, mednarodnimi človekovimi pravicami, humanitarnim pravom ter transparentnostjo. Operacija je s šestkratnimi spremembami mandata bila podaljšana do 30. septembra 2012 (Evropska unija 2011).

4.2.3.2 Uresničevanje mandata EUSEC RD Kongo

Reforma vojske poskuša iz veliko različnih milic ustvariti enotno kongovsko vojsko. Bojevniki iz različnih skupin so poslani v centre usposabljanja, od koder odidejo kot integrirane enote. Vojaki po večini ostajajo na področjih prejšnjega delovanja in tako še naprej ščitijo le svoje etnične skupine in ne delujejo kot nacionalna vojska (Jane's Information Group 2011c, 3).

Samo število vojakov FARDC je bilo do misije EUSEC RD Kongo neznanka. Operacija je ugotovila, da naj bi kongovsko nacionalno vojsko sestavljalo 160.000 vojakov, od katerih

⁵ V misiji EUSEC RD Kongo je leta 2005 sodelovalo 8 civilnih strokovnjakov, leta 2006 32, leta 2007 46, leta 2008 40, leta 2009 43 in leta 2010 46 civilnih strokovnjakov. Od leta 2005 pa do 2011 je osebje prispevalo najmanj 4 in največ 13 držav (SIPRI).

naj bi jih od 20.000 do 30.000 bilo na plačilni listi, a sploh ne obstajajo. Večina vojakov ni usposobljenih za svoje delo, saj je vojska sestavljena iz različnih milic brez predhodnih usposabljanj. Zaupanje v institucijo s strani civilistov je nizko, saj jih je veliko obtoženih kršitev človekovih pravic. Prav tako do leta 2009 še ni bilo enotne verige poveljevanja. Sprva vojaki za svoje delo niso dobivali plačila, ali pa so ta imela zamudo zaradi korupcije med uradniki, kar pa se je spremenilo s plačilnim seznamom, ki ga je uvedla operacija. Kljub temu ostaja plača zelo nizka, kar vodi do izsiljevanja civilistov. Da bo operacija uspešno izpolnila svoj mandat, bo treba zagotoviti pravičnost, da bodo tudi vojaki in ostale uradne osebe odgovarjale za storjene zločine, ki so se skozi zgodovino ukoreninili kot nekaj normalnega (Davis 2009, 18–19). Nacionalno vojsko v večini sestavljajo poražene milice in uporniške skupine, katerih plača znaša manj kot 14 evrov na mesec (Tran 2008).

Plačila so se pred uvedbo elektronskega sistema plač izplačevala direktno lokalnim poveljnikom, kjer je bila gotovina razdeljena po presoji poveljnikov med podrejene (Jane's Information Group 2011c). V že tako težkem okolju delovanja so na vodilnih položajih v kongovski vojski še vedno posamezniki, ki so obtoženi resnih kršitev človekovih pravic ali celo vojnih zločinov in obtoženi s strani Mednarodnega kazenskega sodišča (Human Rights Watch 2009). Leta 2009 je organizacija Human Rights Watch (2009) poročala o povečanju kršitev človekovih pravic, pri čemer je bila obtožena tudi nacionalna kongovska vojska, saj se je število posilstev na območju njihovega delovanja povečalo. Na politični ravni se vidi nesodelovanje vlade, saj ne kaznuje znane kršitelje človekovih pravic na višjih položajih v vojski in policiji (Stimson 2010). V državi so tudi ostale milice, ki niso vključene v nacionalno vojsko in nekatere kljub raznim podpisom mirovnih sporazumov nadaljujejo z boji, to sta predvsem FDLR (democratic forces for the liberation of Rwanda) in ugandske sile LRA (Lord's resistance army) (Jane's Information Group 2011a, 2).

EU se očita neenotnost in preveč bilateralnih dogovorov med posameznimi državami članicami in DR Kongo, ki bi jih moral zamenjati kolektivni pristop, ki bi omogočil večji pritisk na vlado po razorožitvi milic, ki na njenem teritoriju še vedno delujejo (Jane's Information Group 2008, 2). Kongovska vojska brez mednarodne moči ne more niti zagotavljati državne integritete, ki je postavljena pod vprašanj zaradi vzhodnega dela države.

EUSEC RD Kongo je z zmanjšanjem vojske zmanjšala njene stroške in povečala transparentnost delovanja, uspešno izvaja treninge in predavanja v šolah. Kljub temu se še vedno pojavljajo kršitve človekovih pravic s strani institucije. Vojska še vedno ne deluje kot

ena integrirana enota, ki bi lahko zagotovila državno integriteto tudi na severu in severovzhodu države.

4.2.4 EUPOL RD Kongo

Misija je nadaljevanje in prizadevanje misije EUPOL Kinšasa za vladavino prava, varnost in stabilnost v DR Kongu. Ustanovljena je bila s strani Sveta EU 12. junija 2007 po volitvah v državi. Traja od 1. julija 2007 in ima mandat do 30. septembra 2011. Od leta 2007 je v operaciji delovalo različno število oseb⁶. Misijo je 11. septembra 2011 sestavljajo 38 oseb mednarodnega in 19 lokalnega osebja iz policijskega, kriminalnega in drugih varnostnih področij: pravosodja in človekovih pravic in pravic otrok, enakosti spolov, oboroženih skupin, v boju proti spolnemu nasilju ter v boju zoper nekaznovanost sodeluje z EUSEC RD Kongo. Osebje je prispevalo 8 držav članic EU (Svet EU 2011).

4.2.4.1 Mandat EUPOL RD Kongo

Mandat EUPOL RD Kongo zavzema reformo celotnega varnostnega sektorja s spremljanjem, mentorstvom in svetovanjem. Mandat določa naloge, kot je pomoč pri reformi in prestrukturiranju kongovske nacionalne policije, izboljšanje sodelovanja med policijo in sistemom kazenskega prava, zagotavljanje doslednega postopka reforme ter sodelovanje z EUSEC RD Kongo in MONUC (Council Joint action 2007). Misija si prizadeva za profesionalno, delujočo ter multietnično združeno policijo. Strokovnjaki svetujejo vodilnim v državi ter izvajajo nadzor preko nadzornega komiteja. 23. junija 2008 je bil mandat operacije podaljšan do 30. junija 2009 (Council Joint action 2008) ter leta 2009 do leta 2010. Leta 2009 so razširili mandat tudi na boj proti spolnemu nasilju in nekaznovanosti (Council Joint action 2009).

4.2.4.2 Uresničevanje mandata EUPOL RD Kongo

Nacionalna policija še vedno ni popolnoma integrirana. Vsi njeni deli še niso popolnoma usposobljeni. V času tranzicije se je mednarodna skupnost osredotočala le na varnost vlade in civilistov, načeloma v glavnem mestu, ter s tem zagotavljala treninge in

⁶ V misiji je leta 2007 sodelovalo 25 policistov in 9 civilnih strokovnjakov, to število se je naslednje leto povečalo na 30 policistov, število strokovnjakov pa je ostalo nespremenjeno, leta 2009 je sodelovalo 20 ter 2010 19 policistov ter 18 civilnih strokovnjakov. Države, ki so do sedaj prispevale osebje v operacijo, so: Belgija, Francija, Italija, Portugalska, Romunija, Španija, Finska, Nemčija, Švica, Angola ter Švedska, pri čemer je število oseb dokaj sorazmerno porazdeljeno med državami in ni velikih izstopanj (SIPRI).

nadzor in ni preiskovala zločinov. Policijske sile so sestavljene iz različnih bojnih skupin, ne glede na izkušnje in treninge. Tudi med policisti se najdejo duhovi, ki prijemajo plače, a svojega dela ne opravljajo. Brez določenih sposobnosti niso sposobni zaščititi prebivalcev in nezmožni raziskovati zločine. Tako kot vojaki so bili tudi policisti obtoženi mučenja, ilegalnega zadrževanja ljudi, umorov in spolnega nasilja. Vodilni na položajih še vedno ne razumejo razlike med policijo in vojsko (Davis 2009, 18–20). Povezava med policijo in sistemom kazenskega prava je slabo razvita, saj je država znana po nekaznovanju, saj je odstotek odgovornih za zločine za zapahi zelo majhen. V mestih prav tako primanjkuje prostorov za pridržanje oseb, komunikacijske opreme ter vozil (Jane's Information Group 2011b).

4.2.5 EUFOR RD Kongo

EUFOR RD Kongo je vojaška operacija EU, ki je sledila pozivu ZN ter dogovoru s kongovsko vlado za podporo operaciji MONUC v času zgodovinskega volilnega procesa v DR Kongu. Mandat operacije je bil podan z resolucijo Varnostnega sveta OZN 1671. Misija se je začela 30. julija 2006 in se zaključila po 4 mesecih. Načrtovanje in koordinacija je bila izvajana iz Nemčije – Potsdama. Poveljstvo sil je bilo nameščeno v Kinšasi, večji del sil, ki bi bile vpoklicane v primeru potrebe, pa v državi Gabon (Svet EU).

4.2.5.1 Mandat EUFOR RD Kongo

Naloge misije so bile pomoč MONUC pri zagotavljanju varnosti v regiji v času prvih demokratičnih volitev po 40-letni diktatorski vladavini Mobutuja, prispevati k zaščiti civilnega prebivalstva pred neposredno grožnjo fizičnega nasilja, prispevati k zaščiti letališča v Kinšasi, zagotoviti varnost in svobodo gibanja osebja ter zaščita naprav EUFOR RD Kongo (Varnostni svet 2006). V misiji so delovali vojaki različnih držav članic EU⁷.

4.2.5.2 Uresničevanje mandata EUFOR RD Kongo

Prvi krog parlamentarnih in predsedniških volitev je minil brez večjih nemirov. 20. avgusta 2006 pred razglasitvijo rezultatov drugega kroga volitev so izbruhnili nemiri v Kinšasi, ko so policijske sile lojalne Kabili poskušale uničiti televizijsko postajo nasprotnika Jean-Pierra Bemba in je prišlo do spopada med lojalnima silama. Kljub uspešnemu koncu

⁷ Avstrija, Belgija, Ciper, Češka, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Velika Britanija ter ena nečlanica EU Turčija. V operaciji je sodelovalo 2275 vojakov (SIPRI).

konflikta sta bili EUFOR RD Kongo in MONUC kritizirani zaradi zakasnele reakcije na nasilje. Opazovalci so kritizirali EUFOR, ker je od 4,000 razpoložljivih sil za preprečitev nemirov uporabila le 130 španskih vojakov (Ekengard 2009, 34).

Operacija je imela jasno definiran mandat in je bila v tesnem sodelovanju z MONUC. Operacija je uresničila svoj mandat, saj je zagotovila varnost v regiji v času volitev, uspela zaščititi letališče v Kinšasi ter varnost in svobodo gibanja osebja. Volitve so minile brez večjih nemirov, vendar je bila misija EU le podpora misiji MONUC in je trajala le 4 mesece. V operaciji prav tako ni bilo smrtnih žrtev med osebjem.

5 ANALIZA USPEŠNOSTI MIROVNIH OPERACIJ

Pri analizi določanja uspešnosti ali neuspešnosti operacij je več kriterijev. Eden izmed njih je, ali je operacija izpolnila svoj mandat (Pushkina 2006, 133). Obravnavala sem operacije, ki so se že končale, in tiste, ki še potekajo. Končana operacija ONUC je skoraj v celoti izpolnila svoj mandat, a ni uspela zagotoviti miru in reda v državi. Operacije MONUSCO, EUSEC RD Kongo ter EUPOL RD Kongo še vedno potekajo in zato ne moremo govoriti o uresničitvi ali neuresničitvi mandata, dokler ne bodo operacije zaključene. MONUSCO pa je glede na situacijo danes bliže uresničitvi mandata kot operaciji EU. Operacije ARTEMIS, EUPOL Kinšasa in EUFOR RD Kongo so operacije EU, ki so uspešno izpolnile svoj mandat, a so bile časovno in krajevno omejene.

Vendar pa samo uresničitev mandata še ne pomeni, da je bila operacija uspešna. Pogledati je treba še na bolj splošne kriterije, kot so zmanjšanje človeškega trpljenja, omejitev nasilja, število nasilnih smrti v času operacije, število beguncev in NRO, razširitev konflikta na druga področja ter države, in ali se je iz konflikta ponovno razvila vojna (Pushkina 2006, 134–135).

Prvi kriterij je omejitev nasilja v gostujoči državi, ki je primarni cilj mirovnih operacij, saj so v večini mirovniki prisotni za vzdrževanje miru po podpisu mirovnega sporazuma. Treba je analizirati, ali je operacija uspela obvladati in preprečiti večje spopade, nadzirati uresničevanje mirovnega sporazuma, zmanjšati število smrtnih žrtev, nastalih zaradi spopadov, ter nadzirati in pripomoči k procesu razorožitve (Pushkina 134). V operaciji ZN ONUC je prišlo do kršitev podpisanega mirovnega sporazuma, pojavljali so se nenehni spopadi, ki so se nadaljevali tudi po končanju operacije leta 1964. Operaciji torej ni uspelo omejiti nasilja in zmanjšati število smrtnih žrtev, ki se je za čas operacije celo povečalo. Veliko je bilo tudi žrtev med pripadniki misije. V naslednji operaciji ZN v DR Kongu

MONUC, ki še vedno traja, je na začetku prihajalo do kršitev mirovnega sporazuma, boji in nasilje pa se še naprej nadaljujejo na vzhodu in severovzhodu države, kar velja za vse operacije, ki so potekale in še potekajo na ozemlju po prvi in drugi kongovski vojni. Na ozemlju DR Konga še vedno delujejo nekatere milice, ki jih operacija ni uspela razorožiti. Operacijam EU ARTEMIS, EUPOL Kinšasa in EUFOR RD Kongo je uspelo zmanjšati število smrtnih žrtev ter razorožiti milice na področju in za čas svojega delovanja. Operaciji EU, ki še nista zaključeni EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo se osredotočata na reformo varnostnega sektorja in s tem želita zagotoviti varnost in mir v državi, vendar se nasilje nadaljuje še naprej. Prihajalo je tudi do kršitev premirja.

Drug kriterij je zmanjševanje človeškega trpljenja, saj naj bi mednarodna skupnost v mirovnih operacijah delovala v smeri zaščite civilnega prebivalstva pred različnimi zločini. Pri tem je treba pogledati, ali se je zmanjšalo število kršitev človekovih pravic ter samo število beguncev in NRO (Pushkina 2006, 134). Število NRO se je med letoma 1996 in 1997 začelo dvigovati in je doseglo vrhunec 3,5 milijona NRO med letoma 2002 in 2003. Med letoma 2003 in 2008 je bilo število NRO okrog 1,5 milijona in se je leta 2008 začelo ponovno višati (Internal displacement monitoring centre 2009). Operacija ONUC ni uspela zagotoviti reda in s tem tudi ne preprečiti kršitev človekovih pravic. Ni bilo sprememb na področju NRO in beguncev. Civilno prebivalstvo je bilo v operaciji ONUC in še vedno je v operaciji MONUC ogroženo, saj Kinšasa še vedno velja za glavno prestolnico posilstev. Po končanju operacije ONUC se je zmanjšala zaščita civilnega prebivalstva s prevzemom oblasti s strani Mobutuja. Število NRO in beguncev se je od leta 1999 pa do danes v operaciji MONUC spreminjalo. ARTEMIS, EUPOL Kinšasa in EUFOR RD Kongo so uspeli zaščititi civilno prebivalstvo na področju svojega delovanja, a ne na območju celotne države. Operaciji ARTEMIS je uspelo zagotoviti razmere za vrnitev 60.000 beguncev in NRO v mesto Bunijo, kjer je operacija potekala, a razmere po celotni državi so v tem času kazale najvišje število NRO. Operaciji EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo skušata zmanjšati ogroženost civilistov s strani vladnih institucij vojske in policije, ki sta v preteklosti spadali pod enega izmed akterjev, ki je med civilistom povzročal grozodejstva in jih pripeljati pred roko pravice. Zločini se še naprej nadaljujejo, kar se odraža tudi v številu NRO, ki jih je bilo leta 2010 okrog 1.7 milijona, večina na severu in severovzhodu države. Število beguncev in NRO ter njihova repatriacija je prikazana v tabeli 5.1.

Tabela 5.1: Število beguncev, NRO ter repatriiranih v DR Kongo

Residing in Democratic Republic of the Congo [1]	
Refugees [2]	166,336
Asylum Seekers [3]	932
Returned Refugees [4]	16,631
Internally Displaced Persons (IDPS) [5]	1,721,382
Returned IDPs [6]	460,754
Stateless Persons [7]	0
Various [8]	0
Total Population of Concern	2,366,035
Originating from Democratic Republic of the Congo [1]	
Refugees [2]	476,693
Asylum Seekers [3]	43,090
Returned Refugees [4]	16,631
Internally Displaced Persons (IDPS) [5]	1,721,382
Returned IDPs [6]	460,754
Various [8]	0
Total Population of Concern	2,718,550
Notes +	* As at January 2011

Vir: UNHCR (2011)

Tretji kriterij je preprečitev širjenja konflikta izven meja države, kar je pomembno za zagotavljanje regionalne stabilnosti (Pushkina 2006, 134). Za operaciji ONUC in MONUC je značilno vpletanje sosednjih držav v razmere v DR Kongu, a do večjih širjenj konflikta izven meja države ni prišlo. V vseh operacijah EU tako zaključenih kot še trajajočih se konflikt ni razširil na druge države.

Zadnji kriterij za določitev uspešnosti ali neuspešnosti operacij je, ali se je v državi zagotovilo stabilno okolje, v katerem se več ne pojavljajo sovražnosti ter se ne vzpostavljajo večji spopadi po koncu mirovne operacije. Pogledati je torej treba, če se je država po umiku mirovnih sil vrnila k vojni (Pushkina 2006, 135). Kljub temu da nekatere operacije niso uspele vzpostaviti popolno stabilnega okolja, v katerem bi vsi spopadi znotraj DR Konga prenehali, se po nobeni mirovni operaciji po odhodu sil država ni vrnila v vojno.

Med uspešne misije se uvrščajo mirovne operacije, ki so skoraj ali v celoti uresničile svoj mandat, uspele ohraniti mir ter preprečiti izbruhe večjega nasilja, zmanjšale število smrtnih žrtev, omogočile vrnitev beguncev in NRO ter tiste, pri katerih se po umiku sil države niso ponovno vrnile k vojni. Na drugi strani so misije, ki jim ni uspelo doseči omenjene kriterijev (Pushkina 2006, 135). Iz spodaj prikazane razpredelnice je razvidno, da po teh kriterijih nobena zaključena obravnavana mirovna operacija ni bila neuspešna. Pri treh še nedokončanih operacijah MONUSCO, EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo je viden

napredek in izpolnitev nekaterih določil mandata, kljub temu da operacije še niso zaključene. Zaradi določenih sprememb v smeri napredka pri uresničevanju mandata operacije MONUSCO ne moremo šteti med neuspešne, zato jo uvrščam med delno uspešne, medtem ko še potekajoči operaciji EU uvrščam med neuspešne, saj še nista uresničili večino točk v mandatu. Uspešnost mirovne operacije MONUSCO je bila postavljena pod vprašaj z obtožbami pripadnikov mirovnih sil, ki naj bi izvajali posilstva ter bili vpleteni s predprodajo orožja. Delno uspešna je bila tudi operacija ONUC. Med uspešne operacije se uvrščajo ARTEMIS, EUPOL Kinšasa ter EUFOR RD Kongo.

Operacije so na splošno bile uspešne v preprečevanju širjenja konfliktov in vzpostavljanju razmer, ki niso pripeljale do ponovne vzpostavitve vojne. Končane operacije so v večini uresničile svoj mandat. Operacije na splošno niso uspele preprečiti nasilja v vsej državi in rešiti situacijo z NRO in begunci, katerih število je še danes zelo visoko.

Tabela 5.2: Primerjava misij glede na uspeh

Misija	Končanje/ uresničitev mandata?	Omejitev nasilja	Nasilne smrti	Begunci in NRO	Razširitev konflikta	Vrnitev k vojni	Uspeh/ neuspeh
ONUC	Skoraj	Ne	Veliko	Veliko	Nekaj	Ne	Delen uspeh
MONUC /MONUSCO	Delno - še traja	Delno	Veliko	Veliko	Ne	Ne	Delen uspeh
EUPOL Kinšasa	Da	Da	Ne	Veliko	Ne	Ne	Uspeh
EUSEC RD Kongo	Ne – še traja	Ne	Veliko	Veliko	Ne	Ne	Neuspeh
EUPOL RD Kongo	Ne – še traja	Ne	Veliko	Veliko	Ne	Ne	Neuspeh
ARTEMIS	Da	Da	Nekaj	Zmanjšanje v Buniji	Ne	Ne	Uspeh
EUFOR RD Kongo	Da	Da	Veliko	Veliko	Ne	Ne	Uspeh

Prerejeno po: Pushkina (2006, 136–137).

6 KRITERIJI USPEHA

Pri mirovnih operacijah se večkrat vprašamo, kaj vpliva na uspešnost mirovne operacije ter zakaj so ene operacije uspešne in zakaj druge niso. V literaturi se pojavlja 12 pomembnejših dejstev, ki naj bi vplivala na izid mirovnih operacij (Pushkina 2006, 133).

Prva hipoteza se glasi: *mirovne operacije so uspešnejše v reševanju konfliktov, kadar so člani (ZN, EU) predani reševanju konflikta*. Predanost članov je merjena v zadostni podpori resursov – vojaški, logistični ter podpori z osebjem, ki so potrebni za implementacijo mandata. Resolucije niso dovolj, saj morajo le-te imeti politično in ekonomsko podporo v potrebnem času, brez katere izvedba resolucij ni mogoča (Pushkina 2006, 138–139). Prva operacija OZN v DR Kongo se je sprva soočala s premajhnim številom osebja zaradi umika sil s strani različnih držav in z razmerami, ki jih ni uspela izboljšati na podlagi 6. poglavja UL OZN. Kljub temu ob zaključku operacije niso uspeli zagotoviti miru. V delno uspešni operaciji ONUC je bila predanost članov manjša. Isto se dogaja v operaciji MONUSCO, kjer kljub velikem številu osebja tega še vedno primanjkuje. Vendar se je treba zavedati, da operacija še ni končana. Operacija MONUC, ki traja že 13 let kljub raznim resolucijam in priporočili s strani OZN in njenih organov ni uspela zagotoviti miru in varnosti v državi. Operacija nima zadostne podpore za uresničevanje zaščite civilnega prebivalstva v državi, veliki, kot je zahodna Evropa. Kljub temu da v operaciji letos sodeluje največje število osebja do sedaj, je to še vedno premalo. Primanjkuje torej osebja, logistične in finančne podpore (Human Rights Watch 2010). V do sedaj delno uspešni operaciji MONUSCO je predanost članov manjša, kot bi morala biti za uresničenje mandata. Uspešno zaključene operacije ARTEMIS, EUPOL Kinšasa in EUFOR RD Kongo so imele zadostno podporo s strani članic in nečlanic EU v vojaški, logistični in finančni podpori, kar je pripomoglo k izpolnitvi mandatov. EU si je s prvimi operacijami v državi utirala pot k vodenju samostojnih operacij, pri čemer so bile članice predane cilju dokazati, da je EU pomemben akter pri zagotavljanju mednarodne varnosti. Mandata EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo še nista usklajena z resolucijami, saj se z reformo velike države ukvarja le peščica ljudi. Iz tega se da sklepati, da so mirovne operacije v DR Kongu uspešnejše v reševanju konfliktov, kadar je velika predanost članov reševanju konflikta. Operacije, pri katerih je bila predanost članov velika, so uspеле uresničiti svoj mandat in bile uspešnejše od tistih, pri katerih je vse ostalo le na papirju. Člani morajo za uspeh izkazovati stalno privrženost reševanju konflikta.

Druga hipoteza se glasi: *mirovne operacije so manj uspešne, če v času operacije eno ali obe strani vojaško, politično ali materialno podpirajo zunanje skupine* (Pushkina 2006, 139). Hipotezo potrjujem, saj je ravno tuja podpora upornikom in raznim milicam v državi omogočila nadaljevanje spopadov. Sosednje države so podpirale milice na ozemlju, kjer se je trgovalo z naravnimi viri v zameno za orožje ali denar. Prav tako sosednje države niso spoštovale embarga na orožje. Zunanja podpora je bila najbolj vidna v dveh kongovskih vojnah, kjer so v prvi vojni Laurentu Kabili na oblast pomagale Ruanda in Uganda, ki sta tudi v drugi vojni financirale upornike, ki so se proti njem borili. Danes v državi še vedno delujejo milice, ki imajo podporo tujih držav. V delno uspešni operaciji ONUC so Belgijci in tuje korporacije podpirale upornike z odcepitvenimi težnjami v Katangi za svojo korist. V času hladne vojne so razne skupine imele različno tujo podporo. V varnostno reformnih operacijah EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo vidimo podporo tujih sil operaciji, čeprav popolno reformo onemogočajo milice in uporniki, ki delujejo na vzhodu in severovzhodu države ob pomoči tujih držav. V operacijah ARTEMIS, EUPOL Kinšasa in EUFOR RD Kongo uporniki na področju delovanja operacij niso imeli dovolj zunanje podpore, zato so bile operacije tudi uspešno zaključene. Kljub uradnemu umiku ruandskih in ugandskih sil iz DR Konga so te v državi še vedno prisotne in podpirajo uporniške skupine. Ruanda je zaradi občutka ogroženosti s strani Hutujev še v letu 2005 grozila z invazijo v primeru ne razrešitve problemov z FDLR (Forces Democratiques de Liberation du Rwanda), kar pa naj bi bil le izgovor za nadaljnje izkoriščanje naravnih virov.

Tretja hipoteza se glasi: *mirovne operacije so uspešnejše, kadar vodstvo v posamezni operaciji prevzamejo večje sile. Z večjimi silami so mišljene stalne članice VS, njihova politična volja ter finančna pomoč* (Pushkina 2006, 140). V operacijah EU se stroški operacij ne krijejo iz proračuna EU, ampak jih krijejo posamezne države članice, ki v določeni misiji sodelujejo. Obstajajo skupni in posamezni stroški. Med skupne spada poveljstvo sil, infrastruktura in dodatna oprema, ki se plačujejo glede na BDP države. Med posamezne stroške, ki jih krijejo države, ki sodelujejo pa spadajo stroški osebja in opreme (Kopač v Pipenbaher 2009, 63). V operaciji ARTEMIS je vodstvo prevzela stalna članica VS Francija, ki je tudi prispevala največje število oseb in s tem tudi financ. Operacija je bila uspešna. Druge operacije EU so bile finančno enakomerno razporejene med države članice in druge, ki so sodelovale v operaciji, saj nobena država ni izstopala po prispevanju števila oseb. Operacije so bile uspešne in delno uspešne. V operacijah ZN za čas mirovne operacije ONUC OZN še ni imela razvitega sistema financiranja kot ga poznamo danes. Veliki stroški

operacije so pripeljali do današnjega sistema financiranja. Stroški so se pokrili iz rednega proračuna, v katerega so prispevale vse države članice na podlagi lestvice. Mirovna operacija MONUSCO se financira iz posebnega proračuna za operacijo, kjer vsaka članica prispeva določen delež na podlagi 10 -stopenjske lestvice, ki temelji na BDP-ju. S takšnim sistemom večji delež stroškov pade na večje države in stalne članice VS (Kopač v Jelušič 2005, 67–72). Glede na to da večji delež stroškov krijejo ZDA in je ta operacija le delno uspešna, lahko sklepam, da mirovne operacije niso uspešnejše, če vodstvo prevzame večja država, ki v večini tudi financira operacijo, saj so bile operacije EU prav tako uspešne in delno uspešne brez vodstva večjih držav.

Četrta hipoteza predpostavlja: *mirovne operacije so uspešnejše, kadar sodelujejo z regionalnimi organizacijami* (Pushkina 2006, 140). V operacijah, ki so se so odvijale v DR Kongu, v poročanjih ni bilo opaziti tesne povezave z regionalnimi organizacijami, kljub temu da naj bi ravno sodelovanje operacije z njimi zagotovilo trajno stabilnost in mir. Vpletenost regionalnih organizacij v mirovne operacije od leta 1960 pa do danes v DR Kongu ni velika in zato sodelovanje z regionalnimi organizacijami ni vplivalo na uspeh ali neuspeh misij.

Peta hipoteza: *mirovne operacije so uspešnejše, če jih spremlja učinkovita diplomacija* (Pushkina 2006, 141). Mirovni sporazumi, ki so bili podpisani v DR Kongo, so in še vedno vplivajo na vse mirovne operacije, ki so potekale in še potekajo na ozemlju države. Diplomatska prizadevanja, ki so vzpostavila mirovno operacijo MONUC in končala drugo kongovsko vojno, so kmalu po podpisu v Lusaki leta 1999 bila kršena. Sporazum ni preprečil spopadov, kršitev človekovih pravic ter ni zagotovil umika tujih sil iz države. Boji so se nadaljevali, saj so sporazum podpisale le Angola, DR Kongo, Kongo, Namibija, Ruanda ter Zimbabve, med podpisnicami pa ni bilo večine uporniških skupin. Sporazum je imel veliko slabih strani in premajhno predanost podpisnic. Država je še naprej ostala razdeljena med cone, ki so bile pod nadzorom različnih milic (Lusaka agreement 1999; Koko 2007). Leta 2002 so ponovno potekala diplomatska pogajanja med uporniki in politični akterji za zagotovitev miru v državi v Sončnem mestu. Po 52. dneh pogajanj je večina uporniških skupin sporazum podpisala, vendar ne vseh. Sporazum je predvideval večstrankarsko vlado, demokratične volitve in integracijo upornikov v nacionalno policijo in vojsko. S podpisom sporazuma je bilo 70 % ozemlja pod nadzorom vlade, a se konflikti niso zaključili. Istega leta je DR Kongo s podpisom Rimskega statuta postala članica Mednarodnega kazenskega sodišča, kar je omogočilo kaznovanje odgovornih za večje zločine. Sledili so razni sporazumi med DR Kongom in Ruando ter sporazum podpisan v Luandi, ki je omogočil umik ugandskih

sil iz države. Diplomatski napori so se nadaljevali leta 2008 v Gomi, kjer je 22 milic in vlada podpisali mirovni sporazum, a je bil kmalu po podpisu sporazum kršen (Human Rights Watch 2009b). V letu 2009 je sledil napredek, saj je DR Kongo ponovno vzpostavila diplomatske odnose z bivšima teknicama Ruando in Ugando, kar vodi do boljšega regionalnega sodelovanja tudi v boju zoper tuje uporniške skupine (Jane's 2011c, 6–7). Mirovni sporazumi so manj vplivali na uspešno zaključene operacije ARTEMIS, EUFOR RD Kongo in EUPOL Kinšasa, vendar le zato ker so te imele ožji mandat, področje delovanja in bile le del večjih odvijajočih se operacij. Varnostna situacija v mirovnih operacijah po celotni državi je bila vedno odvisna od diplomacije. Konflikti in napadi se še danes pojavljajo na vzhodu in severovzhodu, kjer imajo oblast nad ozemljem milice, ki mirovnih sporazumov nočejo podpisati. Hipotezo da je uspeh mirovnih operacij odvisen od diplomacije, potrjujem, saj je razvidno iz sporazumov, da diplomatskim pogajanjem ni uspelo doseči kompromisa med vsemi vojskujočimi se stranmi in zato so odvijajoče operacije neuspešne ali delno uspešne.

Šesta hipoteza: *operacija je uspešnejša, če sprte strani sodelujejo z misijo in privolijo v njeno izvajanje* (Pushkina 2006, 142). Za to hipotezo lahko izhajamo iz dejstev, navedenih v peti hipotezi, saj v primerih ko uporniške skupine niso želele podpisati določenih sporazumov, tudi niso bile naklonjene mirovnim operacijam in njihovem izvajanju. Delno uspešne operacije bi lahko bile uspešne, če bi imele soglasje vseh sprtih strani in njihovo sodelovanje ter privolitev v izvajanje misije. Izjema je operacija ARTEMIS, ki je bila uspešno zaključena, kljub temu da v mestu Bunija ni imela soglasja uporniških skupin, ki so mirovnike napadali. Dejanska situacija v državi je v operacijah ONUC, MONUC ter EUSEC RD Kongo odražala nesodelovanje upornikov z misijami, kar se je kazalo v napadih na pripadnike mirovnih sil in število smrtnih žrtev med njimi, ki je bilo največje v operaciji ONUC ter najmanjše v operaciji EUSEC RD Kongo. V neuspešni operaciji EUSEC RD Kongo se vidi nesodelovanje vlade z misijo, saj noče kaznovati odgovornih za vojne zločine, ki še vedno zasedajo višje položaje tako v vojski kot v policiji. Analiza je pokazala, da večje, kot je število privolitev sprtih strani v izvajanje operacije in sodelovanje z misijo, večja je verjetnost, da bo operacija uspešna.

Sedma hipoteza: *mirovne operacije so uspešnejše, kadar vse strani v spopadu menijo, da se konflikt lahko reši z nenasilnimi sredstvi*. Mirovna operacija je lahko uspešna le, kadar sprte strani menijo, da vojaška sredstva niso dovolj za doseg njihovih ciljev. Hipoteza preverja voljo za pogajanja ter upoštevanje premirja (Pushkina 2006, 143). V vseh operacijah, ki so in še vedno potekajo v DR Kongu, je bilo več milic, uporniških skupin, sosednjih držav,

med katerimi so potekala pogajanja. Obstajajo uporniške skupine, ki se niti niso pripravljene pogajati in svoje izkoriščanje naravnih virov nadaljujejo še danes. Različne uporniške skupine so podpisovale mirovne sporazume, a se jih v večini niso držale. Prav tako so sporazume kršile države, vpletene v prvo in drugo kongovsko vojno. Primer podpisa in ne uresničevanja sta sporazuma podpisana v Gomi in Nairobiu, ki pa nista edina. Uporniki ne sodelujejo z vlado, saj jim državne sile ne predstavljajo grožnje, saj se zavedajo, da ne morejo nadzorovati celotnega ozemlja. Mirovne operacije so bile uspešne le v primerih, ko je šlo za manjša področja delovanja, medtem ko nobena operacija na državni ravni do sedaj še ni bila uspešna. Uspeh jim onemogočajo boji med milicami in kršenje sporazumov, saj določenim skupinam in državam nenasilna sredstva ne bi prinašala dobička. Strani v spopadu ne menijo, da se lahko konflikt reši z nenasilnimi sredstvi, kar je bilo vidno tudi v več grožnjah s strani Ruande, da bo posredovala v DR Kongo.

Osma hipoteza: *mirovne operacije so uspešnejše, kadar obstaja ravnotežje moči med vojskujočimi se stranmi.* Hipoteza preverja dejansko stanje na bojišču in vojaško moč vojskujočih se strani. Predpostavlja, da kadar imajo uporniki enako vojaško moč, ne morejo ničesar pridobiti z nadaljevanjem bojev, ki se zato prenehajo (Pushkina 2006, 143). V delno uspešni operaciji ONUC so se proti mirovnikom ZN in nacionalno vojsko borile različne skupine, ki so bile po številu manjše, a se spopadi niso nehali tudi po končanju operacije. Kljub temu pa le-ti niso ogrožali teritorialne integritete. V uspešni operaciji ARTEMIS je bilo število pripadnikov operacije večje od dveh vojskujočih se milic v Buniji. Danes Kongovsko vojsko večinoma sestavljajo različne milice ter uporniki, ki so bili poraženi med leti 1997 in 2003. Vojska je slabo usposobljena, nedisciplinirana, demoralizirana ter slabo plačana. Dnevno pa se sooča z večjimi ali manjšimi uporniškimi skupinami, ki še vedno delujejo na državnem ozemlju. Kljub temu da je število nacionalnih sil večje od števila posameznih milic se boji še naprej nadaljujejo. V bojih zoper upornike poleg nacionalne vojske deluje tudi operacija MONUC, ki jo sestavlja več kot 16.000 mirovnikov. V takšnih nestabilnih varnostnih razmerah sta potekali EUFOR RD Kongo in EUPOL Kinšasa ter še danes potekata operaciji EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo. V operacijah, ki so se izvajale v DR Kongo, v spopadih ni bilo zaznati enake vojaške moči, a so bile mirovne operacije kljub temu uspešne. V večini operacij so bile vladne sile skupaj z mirovniki številčno v prednosti. Skleпам, da ravnotežje vojaške moči ni tesno povezano z uspešnostjo mirovnih operacij.

Deveta hipoteza: *daljša, kot je misija, bolj je uspešna* (Pushkina 2006, 143). Ta hipoteza ne drži za operacije v DR Kongo, kar je razvidno iz trajanj posameznih operacij. Operacija

ONUC je trajala 4 leta in bila delno uspešna, medtem ko sta operaciji ARTEMIS in EUFOR RD Kongo trajali le 4 mesece in bili uspešni. Prav tako je EUPOL Kinšasa trajala 2 leti in bila uspešno zaključena. EUSEC RD Kongo se je začela leta 2005 in v letu 2011 še vedno poteka, prav tako še ne končana EUPOL RD Kongo iz leta 2007 traja še danes. Operacija MONUC poteka že od leta 1999 in je do sedaj le delno uspešna. Glede na obravnavane operacije se vidi, da so operacije, ki so potekale manj časa, bile bolj uspešnejše od tistih, ki so trajale dlje. Za dokončen sklep bi morali počakati na končanje vseh treh operacij, ki še vedno potekajo (tabela 5.1). Za razliko od mojega sklepa je Pushkina v svoji raziskavi pri 17 operacijah OZN ugotovila, da čas ne vpliva na uspeh misij. Zanimiv je sklep, ki je pokazal, da mirovne operacije, ki so trajale več kot 5 let, niso bile nikoli zaključene (Pushkina 2006, 143–144).

Tabela 6.1: Vpliv časa na uspešnost misije

MISIJA	TRAJANJE	USPEH/NEUSPEH
ONUC	14. 6. 1960 – julij 1964	Delen uspeh
MONUC/MONUSCO	november 1999 – še poteka	Delen uspeh
ARTEMIS	12. 6. 2003 – 1. 9. 2003	Uspeh
EUFOR RD KONGO	30. 7. 2006 – 30. 11. 2006	Uspeh
EUSEC RD CONGO	2. 5. 2005 – še poteka	Neuspeh
EUPOL KINŠASA	12. 4. 2005 – 30. 6. 2007	Uspeh
EUPOL RD KONGO	1. 7. 2007 – še poteka	Neuspeh

Deseta hipoteza: *uspeh mirovne operacije se razlikuje glede na tip misije* (Pushkina 2006, 144). Deseto hipotezo zavračam, saj tip misije ne vpliva na uspeh ali neuspeh mirovne operacije, saj ni močne povezave med spremenljivkama. Pri istem tipu misije lahko najdemo tako uspeh kot delni uspeh. Operacija ONUC je bila vojaška misija in delno uspešno zaključena, medtem ko je bila ARTEMIS enakega tipa, a uspešna operacija. Dve vojaški misiji sta bili uspešni in dve delno uspešni, medtem ko so bile civilne operacije tri in le ena do sedaj uspešno zaključena, dve pa ob delnem napredku še vedno potekata (tabela 5.2).

Tabela 6.2: Povezava tipa misije z uspehom

MISIJA	TIP MISIJE	USPEH/NEUSPEH
ONUC	Vojaška misija	Delen uspeh

MONUC/MONUSCO	Vojaška misija	Delen uspeh
ARTEMIS	Vojaška misija	Uspeh
EUFOR RD KONGO	Vojaška misija	Uspeh
EUSEC RD KONGO	Civilna misija	Neuspeh
EUPOL KINŠASA	Civilna (policijska) misija	Uspeh
EUPOL RD KONGO	Civilna (policijska) misija	Neuspeh

Enajsta hipoteza: *mirovna operacija je uspešnejša, kadar ima misija močne zmogljivosti za vsiljevanje miru* (Pushkina 2006, 144). MONUC/MONUSCO ima mandat, ki dovoljuje uporabo sile in prav tako ga je po enem letu delovanja dobila ONU, a sta obe le delno uspešni operaciji. Na drugi strani imamo ARTEMIS in EUFOR RD Kongo, ki sta prav tako temeljili na VII. poglavju UL OZN in sta uspešno zaključeni operaciji. Med civilnimi operacijami, ki nimajo zmogljivosti vsiljevanja miru, sta dve operaciji neuspešni in EUPOL Kinšasa, ki je bila uspešno zaključena. Od sedmih obravnavanih operacij so štiri imele oz. imajo v mandatu predvideno uporabo sile in tri ne. Pri vseh indikatorjih moramo imeti v mislih, da tri operacije še niso končane. Uspeh obravnavanih mirovni operacij torej ni odvisen od zmogljivosti za vsiljevanje miru.

Dvanajsta hipoteza: *mirovna operacija je manj uspešna, kadar je konflikt etničen* (Pushkina 2006, 145). V DR Kongu so vse operacije OZN in EU imele podlago etničnega konflikta, ki ga je moč najti v skoraj vsakem spopadu, ki je potekal na ozemlju države. Država ni etnično homogena, saj v njej najdemo okrog 250 različnih etničnih skupin z različnimi jeziki ter verstvi. Glede na to da se operacije v DR Kongu razlikujejo glede na uspeh in so med njimi tako uspešne kot neuspešne, se da sklepati, da uspeh operacije ni odvisen od tega, ali je konflikt označen kot etničen ali ne.

Na uspeh mirovni operacij v DR Kongu je vplivalo šest izmed dvajstih proučevanih hipotez. Uspeh je bil odvisen od stopnje predanosti članov, zunanje podpore, uspešne diplomacije, soglasja in sodelovanja vojskujočih se strani z misijo, zavztosti sprtih strani za reševanje konflikta po mirni poti ter od časa trajanja misije. Uspeh pa ni bil odvisen od vključenosti večjih sil in regionalnih organizacij, vojaške moči, tipa misije, zmogljivosti za vsiljevanje miru in označevanja konflikta kot etničnega (tabela 6.3).

Tabela 6.3: Relevantnost hipotez za uspeh mirovnih operacij

HIPOTEZE	ALI JE HIPOTEZA RELEVANTA ZA USPEH MISIJE (EU/OZN) V DR KONGU
1. Stopnja predanosti članov	Da
2. Zunanja podpora	Da
3. Vključenost večjih sil	Ne
4. Vključenost regionalnih organizacij	Ne
5. Uspešna diplomacija	Da
6. Soglasje in sodelovanje vojskujočih se strani z misijo	Da
7. Zavzetost sprtih strani za rešitev konflikta po mirni poti	Da
8. Relativna vojaška moč	Ne
9. Trajanje misije	Da
10. Tip misije	Ne
11. Zmožljivosti za vsiljevanje miru	Ne
12. Označevanje konflikta kot etničnega	Ne

Prirejeno po: Pushkina (2006, 146).

7 SKLEP

DR Kongo je torej država z večetničnim in jezikovno različnim prebivalstvom, ki kljub številnim naravnim bogastvom živi pod pragom revščine ter brez izobrazbe. Državo pestijo velika stopnja korupcije ter nenehni oboroženi spopadi na severu in severovzhodu države in s tem velika notranja nestabilnost, veliko število beguncev in NRO, prenaseljenost na določenih območjih zaradi naravnih pogojev ter izkoriščanje naravnih virov za bogatenje posameznikov. Država je razdeljena na province, ki so v lasti različnih milic, nacionalne vojske ali sosednjih držav. Na območju kjer so se odvijala največja grozodejstva po drugi svetovni vojni so potekale mirovne operacije EU in OZN. Država je še vedno v tranziciji z neutrjenimi demokratičnimi institucijami in procesi. Od države, kjer je vpletenost sosednjih držav iz različnih razlogov v notranje zadeve velika, je odvisna stabilnost celotne regije. Varnostne

razmere so otežene zaradi velikega števila milic in uporniških skupin, ki vztrajajo na ozemlju DR Kongo tudi ob tuji podpori. Država velika kot štiri Francije lahko deluje le z mednarodno podporo, ki mora za uspešno delovanje države speljati varnostne in druge reforme.

Od sedmih mirovnih operacij so danes štiri zaključene, medtem ko tri še vedno potekajo. Analiza uspešnosti mirovnih operacij je pokazala, da so bile tri mirovne operacije uspešne, dve delno uspešni, od tega ena zaključena in dve še vedno potekajoči mirovni operaciji, ki sta do sedaj še neuspešni. Pri nezaključenih mirovnih operacijah MONUSCO, EUSEC RD Kongo in EUPOL RD Kongo je težko govoriti o uspešnosti oziroma neuspešnosti, saj operacije še vedno potekajo in bi za končni sklep morali počakati na njihov zaključek. Kriteriji določanja uspeha so pokazali, da je bil mandat v treh primerih uresničen, v dveh delno uresničen in v dveh neuresničen. Nobena operacija v državi ni v celoti uspela omejiti nasilja, ki je še vedno vzrok za veliko število nasilnih smrti, NRO in beguncev, katerih število je bilo skozi vsa leta visoko. Vse operacije so bile uspešne pri preprečevanju razširitve konflikta na druga območja in države. Nobena mirovna operacija, tako operacija EU kot OZN, ni uspela zagotoviti trajnega miru za celotno državo.

Zastavljena hipoteza, da so bile mirovne operacije EU in OZN v DR Kongo zaradi kompleksnih varnostnih razmer neuspešne, kar je pripeljalo do veliko žrtev ter možnosti ponovne vzpostavitve konfliktov, se je izkazala za delno resnično. Vse mirovne operacije v državi niso bile neuspešne, saj kot smo videli, so tri uspešne, dve delno uspešni in dve še nedokončani neuspešni. Je pa res, da tudi uspešne operacije niso uspeli zagotoviti miru in varnosti na področju celotne države, ampak le na manjših območjih svojega delovanja. Varnostne razmere v državi so še vedno napete zaradi nenehnih bojov in spopadov na vzhodu in severovzhodu. Te razmere pa še poslabšujejo visoka korupcija ter nedelovanje javnih institucij. Predpostavka v hipotezi, da še vedno obstaja možnost ponovne vzpostavitve konflikta, ni izključena glede na to, da se boji še vedno nadaljujejo in s tem ogrožajo mir in stabilnost, hkrati pa država še nima popolnoma delujočih oboroženih sil in policije, ki bi nemire lahko preprečili. Seveda pa je konflikt omejen predvsem na sever in severovzhod države. Ponova vzpostavitev konfliktov in nestabilnost je možna za čas volitev, ki so napovedane za letošnje leto 2011.

Analiza uspešnosti mirovnih operacij je pokazala, da na uspešnost mirovnih operacij vplivala predanost članov, saj večja, kot je finančna, logistična in podpora v osebju, bolj je operacija uspešna. Na uspeh je vplivala tudi zunanja podpora, saj je bila v operacijah, v katerih so imeli uporniki podporo tujih držav, možnost uspeha manjša. Pri uspešni

diplomaciji, soglasju in sodelovanju vojskujočih se strani z misijo ter zavzetosti sprtih strani za rešitev konflikta po mirni poti so bile operacije uspešne. Operacije EU in OZN, ki so trajale manj časa, so bile uspešnejše od operacij, ki so potekale dlje. Zavedati pa se je treba da tri operacije še niso zaključene in da lahko njihova uspešnost ali neuspešnost vpliva na drugačne rezultate od mojega končnega sklepanja.

8 LITERATURA

- Amnesty international. 2011. *Nova množična posilstva so rezultat neuspešnega sodstva*. Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/sl/node/3150> (28. julij 2011).
- BBC News. 2011. *DR Congo rape study 'questionable'*. Dostopno prek: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13448513> (27. julij 2011).
- B.T. 2011. 2011. *V DR Kongo vsako uro posiljenih 48 žensk in deklet*. Dostopno prek: <http://www.rtvsllo.si/svet/v-dr-kongo-vsako-uro-posiljenih-48-zensk-in-deklet/257310> (10. julij 2011).
- Berdal, Mats in David, M. Malone. 2000. *Greed and grievance: economic agendas in civil wars*. Kanada: International development research center.
- Chesteman, Simon. 2004. *You the people*. Oxford university press: New York.
- CIA – The world fact book. 2011. *Africa: DR Congo*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html> (12. julij 2011).
- Congo news agency. 2010. *UN defends inaction on mass rapes in eastern Congo, government missing in action*. Dostopno prek: <http://congonewsagency.com/index.php/2010/08/26/congo-mass-rapes-un-monusco-luvungi-peacekeepers-eastern-congo/> (27. julij 2011).
- Council Joint action. 2007/405. 2007. Dostopno prek: <http://consilium.europa.eu/eeas/security-defence/eu-operations.aspx?lang=en> (20. 8. 2011).
- Council Joint action 2008/485. 2008. Dostopno prek: <http://consilium.europa.eu/eeas/security-defence/eu-operations.aspx?lang=en> (20. 8. 2011).
- Council Joint action 2009/466. 2009. Dostopno prek: <http://consilium.europa.eu/eeas/security-defence/eu-operations.aspx?lang=en> (20. 8. 2011).
- Davis, Laura. 2009. *Country case study: DRC: justice-sensitive security system reform in the democratic republic on Congo*. Dostopno prek: <http://scholar.google.si/scholar?q=coordination+and+coherence+in+the+peace+operat>

ion+in+the+democratic+republic+of+congo&hl=sl&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart (17. julij 2011).

- Durch, William J. 1993. *The evolution of UN peacekeeping: case studies and comparative analysis*. St. Martin's press: New York.
- Ekengard, Arvid. 2009. *Coordination and coherence in the peace operation in the Democratic Republic of Congo*. FOI - Swedish defence research agency. Dostopno prek: http://www.foi.se/FOI/templates/PublicationPage___1621.aspx (10. avgust 2011).
- Evropska unija. 2006a. *EUPOL-KINSHASA*, the first European police mission in Africa. Dostopno prek: <http://consilium.europa.eu/eeas/security-defence/eu-operations/completed-eu-operations/eupol-kinshasa.aspx?lang=en> (27. julij 2011).
- --- 2006b. Press document EUPOL – Kinshaha. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/DocumentPresentationEUPOLOcobre2006EN.pdf> (1. avgust 2011).
- --- 2011. Factsheet on the EU mission to provide advice on and assistance with security sector reform in the DRC (EUSEC RD CONGO). Dostopno prek: <http://consilium.europa.eu/eeas/security-defence/eu-operations/eusec-rd-congo/factsheets.aspx?lang=en> (8. avgust 2011).
- Global witness. 2009. *Faced with a gun, what can you do? War and the militarisation of mining in eastern Congo*. Dostopno prek: <http://www.globalwitness.org/library/faced-gun-what-can-you-do> (12. junij 2011).
- Hendrickson, Ryan; Strand, Jonathan, Raney, Kyle.Strand. 2007. *Operations ARTEMIS and Javier Sloana: EU prospects for a stronger common foreign and security policy*. Dostopno prek: <http://www.journal.dnd.ca/vo8/no1/hendrick-eng.asp> (20. avgust 2011)
- Homan, Kees. 2007. *Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo. European commission: faster and more united?* Dostopno prek: http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070531_cscp_chapter_homan.pdf(15. julij 2011).
- Human Rights Watch. 2002. *The war within the war: sexual violence against women and girls in Eastern Congo*. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/en/reports/2002/06/20/war-within-war> (20. julij 2011).

- --- 2009a. *DR Congo: massive increase in attacks on civilians*. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/news/2009/07/02/dr-congo-massive-increase-attacks-civilians> (15. avgust 2011).
- --- 2009b. *DR Congo: chronology*. Dostopno prek: http://www.hrw.org/en/news/2009/08/20/dr-congo-chronology-key-events#_Failed_Peace_Efforts (1. avgust 2011).
- --- 2010. *Trial of death*. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/node/89320/section/12> (16. avgust 2011).
- Institut for security studies. 2009. *European security and defence policy: the first 10 years (1999-2009)*. Dostopno prek: <http://www.scribd.com/doc/55945848/28/Operation-ARTEMIS-RD-Congo> (10. julij 2011).
- --- 2011. *Elections in the DRC compromising UN intervention*. Dostopno prek: http://www.iss.co.za/iss_today.php?ID=1226 (3. julij 2011).
- International displacement monitoring centre. 2009. *International displacement: global overview of trends and developments in 2009*. Dostopno prek: <http://www.internal-displacement.org/idmc/website/resources.nsf/%28httpPublications%29/54C1580B097E58BAC12577250071030F?OpenDocument> (15. junij 2011).
- Jelušič, Ljubica, ur. 2005. *Mirovne operacije in vloga Slovenije*. Ljubljana: Varnostne študije, Fakulteta za družbene vede.
- *Jane's Information Group*. 2008. NGOs seek greater pressure on Kinshasa from EU security reforms. Dostopno prek: <http://search.janes.com> (17. avgust 2011).
- --- 2011a. Security, Democratic Republic of Congo. Dostopno prek: <http://search.janes.com> (17. avgust 2011).
- --- 2011b. Security and foreign forces, Democratic Republic of Congo. Dostopno prek: <http://search.janes.com> (17. avgust 2011).
- --- 2011c. Armed forces, Democratic Republic of Congo. Dostopno prek: <http://search.janes.com> (17. avgust 2011).
- Koko, Sadiki. 2007. *The Lusaka ceasefire agreement and stability in the DRC*. Dostopno prek: <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=101979> (20. avgust 2011).

- *Lusaka agreement*. 1999. Dostopno prek: <http://www.q=DRC+Lusaka+agreement&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:sl:official&client=firefox-a> (10. avgust 2011).
- Mace Catriona. 2003. *Operation Artemis: mission improbable? European security review*. (18). Dostopno prek: <http://www.csdpmap.eu/link/operation-artemis-mission-improbable> (12. junij 2011).
- Macqueen, Norrie. 2002. *United Nations Peacekeeping in Africa since 1960*. Velika Britanija: Pearson education.
- Melanšek, Andraž. 2007. Kako naprej po volitvah v Kongu? *Slovenska vojska* 15 (19): 24–26.
- --- 2011. *Is the UN failing in the Democratic Republic of Congo?* Dostopno prek: http://www.idebate.org/topic_details.php?topicID=303 (25. junij 2011).
- Natek, Karel in Marjeta Natek. 2006. *Države sveta*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- OCHA. 2011. *Annual plan and budget*. Dostopno prek: <http://www.unocha.org/about-us/publications> (19. julij 2011).
- Pipenbaher, Bojan, ur. 2009. *Varnost, humanitarnost, obnova in razvoj*. Ljubljana: ministrstvo za obrambo Republike Slovenije.
- Prebilič, Vladimir. 2006a. Kongo – velika dežela velikih težav. 1. del. *Slovenska Vojska* 14 (10): 25–27.
- --- 2006b. Kongo – velika dežela velikih težav. 2. del. *Slovenska vojska* 14 (11): 26–28.
- --- 2006c. Kongo – velika dežela velikih težav. 3. del. *Slovenska vojska* 14 (12): 26–28.
- Pushkina, Darya. 2006. A recipe for success? Ingredients of a successful peacekeeping mission. *International peacekeeping*. 13 (2): 133–149.
- Ramsay, F. Jeffress. 1995. *Global studies: Africa*. Združene države Amerike: Bown and Benchmark Publisher.
- SIPRI. *Multilateral peace operations database*. Dostopno prek: http://conflict.sipri.org/SIPRI_Internet/ (10. julij 2011).
- Solana, Javier. 2003. *Democratic Republic of Congo. Public meeting of the UN's security council*. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/search/results.aspx?lang=en> (25. julij 2011).

- Stimson. 2010. *Improving security through accountability: exploring options for transitional justice in the DRC*. Dostopno prek: <http://www.stimson.org/spotlight/improving-security-through-accountability-exploring-options-for-transitional-justice-in-the-drc/> (10. avgust 2011).
- Svet EU. 2011. *EU police security and defence policy*. Dostopno prek: http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/missionPress/files/110411%20Factsheet%20EUPOL%20RD%20Congo%20-%20version%2014_EN.pdf (1. julij 2011).
- Taunya, Jerome Ngongo. 2003. *Public information and the media: radio Okapi's contribution to the peace process in the DRC*. Dostopno prek: <http://www.issafrica.org/pubs/Books/CoPBookMay04/Taunya.pdf> (29. julij 2011).
- The fund for peace. 2011. *Country profile: Republic of the Congo*. Dostopno prek: <http://www.fundforpeace.org/global/?q=states-congo> (18. julij 2011).
- Tran, Mark. 2008. *Fighting in Congo*. Dostopno prek: <http://www.guardian.co.uk/world/2008/oct/28/congo> (20. avgust 2011).
- Transparency International. 2010. *Corruption perceptions index 2010*. Dostopno prek: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results (3. julij 2011).
- United nations. *Republic of the Congo – ONUC*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/onucB.htm> (10. julij 2011)
- United nations. 2004. *Operation Artemis: the lessons of the interim emergency multinational force*. Dostopno prek: http://pbpu.unlb.org/PBPS/Pages/PUBLIC/ViewDocument.aspx?docid=572&menukey=_5_2_4 (25. julij 2011)
- UNHCR. 2007. *Huge country, huge problems – huge potential: can DR Congo turn the page?* Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/45b0930f2.html> (10. avgust 2011).
- --- 2011. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e45c366#> (5. avgust 2011).
- Varnostni Svet. 1960. *Resolucija 143*, S/RES/143/1960. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (1. julij 2011).
- --- 1961. *Resolucija 169*, S/RES/169/1961. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (1. julij 2011).
- --- 1999. *Resolucija 1258*, S/RES/1258/1999. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (2. julij 2011).

- --- 2003. *Resolucija 1484*, S/RES/1484/2003. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (10. julij 2011).
- --- 2006. *Resolucija 1671*, S/RES/1671/2006. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (11. julij 2011).
- --- 2010. *Resolucija 1925*, S/RES/1925/2010. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (15. julij 2011).
- --- 2011. *Resolucija 1991*, S/RES/1999/2011. Dostopno prek: <http://www.un.org/Docs/sc/> (15. julij 2011).
- Weir, Erin in Charles Hunt. 2011. *Refugees international: Field report - DR Congo*. Dostopno prek: http://www.refugeesinternational.org/sites/default/files/050211_DRC_Support_Community.pdf (19. julij 2011).